

Vysoká škola hotelová v Praze 8

Studijní opora EK 010 Účetnictví

Výuka předmětu v kombinovaném studiu

Výuka předmětu probíhá **ve třech modulech**, celkem 18 hodin (6 + 6 + 6).
Formou atestace je **ústní zkouška** (9 kreditů)

Garant předmětu: Ing. Věra Levičková, Ph.D.

- Přednášející: Ing. Věra Levičková, Ph.D.
  - Cvičící: Ing. Věra Levičková, Ph.D., Ing. Eliška Smotlachová (podle jednotlivých
oborů VŠH)
  - Zkoušející: Ing. Věra Levičková, Ph.D.
-
-

Obsah:

1. Modul č. I

- 1.1 Úvodní tutoriál
  - 1.1.1 Průvodce kurzu
  - 1.1.2 Organizace výuky
- 1.2 Průvodce studiem modulu č. I
  - 1.2.1 Význam a funkce účetnictví
  - 1.2.2 Aktiva a pasiva, rozvaha
  - 1.2.3 Metodické prvky účetnictví
  - 1.2.4 Oceňování aktiv a závazků
  - 1.2.5 Náklady a výnosy jako kategorie ovlivňující změny stavu vlastního kapitálu
  - 1.2.6 Harmonizace účetnictví
  - 1.2.7 Koncept účetnictví v České republice
  - 1.2.8 Daňová soustava
- 1.3 Shrnutí kapitoly I. modulu
  - 1.3.1 Úlohy k procvičení a zopakování
  - 1.3.2 Korespondenční úkol modulu č. I

2. Modul č. II

- 2.1 Průvodce studiem modulu č. II
  - 2.1.1 Dlouhodobá aktiva
  - 2.1.2 Zásoby
  - 2.1.3 Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé úvěry a výpomoci
  - 2.1.4 Zúčtovací vztahy
  - 2.1.5 Dlouhodobě závazky a cizí zdroje
- 2.2 Shrnutí kapitoly II modulu
  - 2.2.1 Úlohy k zopakování a procvičení
  - 2.2.2 Korespondenční úkol modulu č. II

3. Modul č. III

- 3.1 Průvodce studiem modulu č. III
  - 3.1.1 Vlastní kapitál
  - 3.1.2 Vybrané operace finančního účetnictví
  - 3.1.3 Harmonogram prací spojených s účetní závěrkou
  - 3.1.4 Účetní závěrka
- 3.2 Shrnutí kapitoly III modulu
  - 3.2.1 Úkoly k zopakování a procvičení
  - 3.2.2 Korespondenční úkol III. modulu

4. Závěrečné hodnocení

- 4.1 Podmínky složení závěrečné zkoušky
-

1. Modul č. I = 6 hodin

1.1 Úvodní tutoriál:

- 1.1.1. - Průvodce kurzu

Obsahová náplň předmětu:

1. **Účetnictví jako soustava informací** o hospodářských operacích v podniku, význam účetnictví v tržní ekonomice, funkce účetnictví pro rozhodování, pro daňové účely, uživatelé účetních informací.
2. **Právní úprava účetnictví**, základní ustanovení zákona o účetnictví (účetní jednotka, účetní období, technika vedení účetnictví), účetní soustavy, obecně uznávané účetní zásady a principy dle IFRS (Mezinárodních standardů finančního výkaznictví) a ČÚS (Českých účetních standardů), harmonizace účetnictví v EU.

3. **Předmět účetnictví** (majetek podniku, jeho proměny v procesu koloběhu majetku, klasifikace aktiv a pasiv, rozvaha, struktura rozvahy, bilanční princip, změny rozvahových stavů vlivem probíhajících hospodářských operací, vliv na bilanční rovnováhu).
4. **Účetní záznamy** (účetní zápisy, účetní doklady, účetní knihy), účet jako základní zdroj informací, soustava účtů, podvojnost a souvztažnost zápisů na účtech, směrná účtová osnova, účtový rozvrh, syntetická a analytická evidence.
5. **Kontrolní prvky v účetnictví** (obsah a význam inventarizace, inventura, typy, zjištění a zaúčtování inventarizačních rozdílů), předvaha, opravy účetních zápisů.
6. **Základní principy oceňování v účetnictví** (oceňovací základny dle IFRS, ČÚS, typy cen dle zákona o účetnictví, princip historické ceny a jeho důsledky do výkaznictví).
7. **Základy podvojného účetnictví** dle českých účetních standardů platných v ČR, vykazování změn majetku, zdrojů krytí, pohledávek, závazků, nákladů a výnosů vlivem probíhajících hospodářských operací v rámci platných účtových tříd:

Dlouhodobý majetek – účtová tř. 0 (pojem, oceňování, pořizování, odpisy dlouhodobého majetku, vyřazování, evidence)

Zásoby - účtová tř. 1 - složení zásob, podíl na výsledku hospodaření, oceňování zásob oceňovacími technikami, pořizování zásob, uplatnění DPH na vstupu (při nákupu), inventarizační rozdíly, škody na zásobách, prodej zásob, analytická evidence, opravné položky k zásobám, specifické operace se zásobami (opravné položky, nevyfakturované dodávky, zásoby na cestě).

Krátkodobý finanční majetek, krátkodobé půjčky – účtová tř. 2 (hotovostní platební styk domácí, zahraniční, ceniny v účetnictví, bankovní účty korunové, devizové, kurzové rozdíly, krátkodobé půjčky a úvěry, krátkodobé cenné papíry – majetkové, úvěrové, oceňování, vliv transakcí s cennými papíry na výnosy a náklady účetní jednotky, opravné položky ke krátkodobým cenným papírům).

Zúčtovací vztahy – účtová tř. 3 (klasifikace pohledávek, závazků, specifikace vykazování v účetní jednotce, oceňování, zúčtovací vztahy z obchodního styku, se zaměstnanci, s finančními úřady z titulu daní, závazky a pohledávky za společníky, ostatními institucemi, přechodná aktiva a pasiva – časové rozlišení pohledávek a závazků, dohadné položky aktivní, pasivní, opravné položky k pohledávkám (přihlášené do insolvenčního řízení).

Vlastní kapitál a dlouhodobé závazky – účtová tř. 4 (vlastní kapitál z pohledu účetní informační soustavy, úpis dle právní formy účetní jednotky, změny ZK, fondy tvořené ze zisku, výsledek hospodaření za sledované období a jeho přerozdělování, účtování o dlouhodobých cizích zdrojích – závazcích, dlouhodobé bankovní úvěry, dlouhodobé směnečné závazky, dlouhodobé dluhopisy, závazky vůči tichému společníkovi, specifika účtování individuálního podnikatele zapsaného v obchodním rejstříku).

Náklady a výnosy – účtová tř. 5 a 6 (charakteristika nákladů a výnosů podle druhového členění, sestavení výsledku hospodaření za jednotlivé oblasti – provozní, finanční, mimořádné).

8. **Účetní operace spojené s účetní závěrkou** – přechodná aktiva a pasiva (časové rozlišení nákladů, výdajů, výnosů a příjmů), dohadné položky aktivní a pasivní, zásady pro tvorbu rezerv, jejich zúčtování, účetní a daňové, opravné položky jako výraz principu opatrnosti ve výkaznictví, dodržení aktuálního principu pro vedení a vykazování v účetnictví.
9. **Účetní závěrka** – obsah, harmonogram prací spojených s účetní závěrkou zajišťující věrné a poctivé zobrazení skutečnosti za účetní jednotku, výpočet účetního výsledku hospodaření za běžnou činnost a mimořádnou oblast, daňový základ – úprava účetního výsledku hospodaření o náklady a výnosy daňově neuznatelnými v souladu se zákonem o dani z příjmu a jinými právními předpisy, výpočet daňové povinnosti za účetní jednotku – právnickou osobu, zaúčtování daňové povinnosti, uzavření účetních knih.
10. **Splnění daňových povinností za účetní jednotku** - sestavení účetních výkazů - rozvahy, výkazu zisku a ztráty, výkazu cash – flow, příloha k účetní závěrce, schválení a zveřejnění účetní závěrky dle platné právní úpravy.

Studijní literatura:

Základní:

KOVANICOVÁ, D.: Abeceda účetních znalostí pro každého, Praha, POLYGON, aktuální rok vydání (2004-2009), ISBN 80-7273-130-0

LEVIČKOVÁ, V.: Účetnictví I – Vzory zkušebních testů, Praha, Tiskařské služby-Rudolf Valenta, 2007, ISBN 80-86578-02-X

LEVIČKOVÁ, V., SMOTLACHOVÁ, E.: Vysokoškolský učební text - Sbíрка příkladů a řešených úloh ze základů finančního účetnictví, ISBN 978-8087411-14-8, 2011

LEVIČKOVÁ, V.: Účetnictví II – Sbíрка příkladů, Praha, Tiskařské služby- Rudolf Valenta, 2010, ISBN 80-86578-14-3

Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., ve znění posledních úprav

Doporučená:

KOVANICOVÁ, D.: Finanční účetnictví – Světový koncept, Praha, Polygon, 2005, ISBN 80-7273-129-7

České účetní standardy pro podnikatele

Vyhláška č. 500/2002 Sb., pro podnikatele účtující v soustavě podvojného účetnictví, aktuální vydání

Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění posledních úprav

Zákon ČNR č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění posledních úprav

Zákon o dani z přidané hodnoty č. 235/2004 Sb., ve znění posledních úprav

Účetnictví, Svaz účetních, Bilance, ISSN 01-39-5661

Mezinárodní standardy finančního výkaznictví (IFRS), vydané Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB)

Cíle výuky předmětu:

Aktivním zapojením do studia předmětu účetnictví EK 010 je vytvořen předpoklad úspěšného zvládnutí výuky a na základě teoretické základny:

- a) **Student získá** základní přehled o způsobu zachycení hospodářských operací z běžného podnikatelského prostředí ve specifické účetní informační soustavě, bude chápat jejich dopad na majetkovou pozici. Studiem předmětu účetnictví EK 010 pochopí základní souvislosti ve vykazování finanční pozice. Získá ucelený pohled na podnik jako na účetní jednotku, dokáže pochopit přínos účetnictví pro vedení, řízení a kontrolu podniku, čímž se rozvíjí jeho manažerské dovednosti pro budoucí profesní aktivitu. Seznámí se s pojmy aktiva, pasiva, rozvaha, pohledávky, závazky, náklady a výnosy z pohledu účetních záznamů, seznámí se s účetními výkazy, bude připraven se zapojit na konci účetního období do jejich sestavení.
- b) **Student bude umět** zachytit základní hospodářské operace v souladu s platnými účetními metodami a postupy v souladu se směrnou účtovou osnovou, zvládne základní účetní kategorie a techniku účtování. Bude umět analyzovat základní vazby v účetních výkazech, pochopí základní konstrukci sestavení hospodářského výsledku za účetní jednotku a bude vybaven informacemi týkající se splnění daňových povinností pro podnikatelské subjekty.
- c) **Student bude schopen** na základě účetního vidění podnikové reality rozvíjet ekonomické myšlení, systematickým studiem si vybuduje návyky k zachycení hospodářských dějů vyplývajících z běžných podnikatelských aktivit do uceleného systému účetních informací, bude umět na základě účetní závěrky splnit daňové povinnosti. Dokáže sledovat celkový stav hospodaření. Získané dovednosti ve spojení s dalšími ekonomickými disciplinami rozšíří jeho pozice ve sféře podnikového managementu. Přínosem účetnictví je rozvíjení morálních vlastností studentů ve smyslu odpovědnosti a věrohodnosti vykazovaných informací.

Požadavky ke zkoušce:

Předmět EK 010 je ukončen ústní zkouškou. Úspěšné absolvování předpokládá:

- ▶ aktivní účast na výuce v jednotlivých modulech
- ▶ prostudování základní povinné literatury, zvládnutí problémových otázek a okruhů prezentované ve studijní opoře
- ▶ průběžné splnění modulových příkladů zaměřených na zachycení hospodářských operací na principech finančního výkaznictví.

Na závěr student vytvoří z dílčích částí souhrnnou případovou studii korespondující se zachycením jednoho účetního období ve smyšlené účetní jednotce včetně výpočtu výsledku hospodaření a splnění daňové povinnosti k dani z příjmu za právnickou osobu.

1.1.2 Organizace studia

Výuka předmětu EK 010 Účetnictví je organizována semestrálně a je rozdělena na kontaktní a distanční část. Kontaktní výuka probíhá ve třech pravidelných modulech. V průběhu semestru jsou organizována tři soustředění s celkovou dotací 18 hodin, přímá výuka představuje 6 + 6 + 6 hodin kontaktní výuky. Každé soustředění je orientováno na určitou část finančního účetnictví a organizačně tvoří jeden modul. Modul má dvě povinné části:

- **Tutoriál**
- **Průvodce studiem**

Studium předmětu EK 010 v kombinované formě je prezentováno jako distanční forma. Z hlediska pedagogického zabezpečení jej lze považovat za průběžnou výuku, a to vzhledem k možnostem pravidelného kontaktu s vyučujícím (tutorem). Student je nucen postupně řešit úkoly, které vycházejí ze studijních materiálů a tutoriálů. Následným ověřením úspěšnosti jejich řešení student dokládá průběžné znalosti a získává informace o schopnosti úspěšně pokračovat ve studiu dalších navazujících problémových okruhů. Tímto přístupem je aplikována průběžnost studia.

Komunikace s vyučujícím je zajištěna prostřednictvím elektronického kontaktu (levickova@vsh.cz). Studentovi jsou k dispozici konzultační hodiny, které jsou zveřejňovány v informačním systému školy. Student kombinované formy má možnost pro zvládnutí problémových pasáží absolvovat přednášky či praktická cvičení organizována v prezenční formě studia. V případě zásadních problémů student má možnost domluvit si individuální konzultaci, telefonickou (kontakty jsou oznámeny během prvního modulu), pokud tato je nedostačující, osobní. Je možné zajistit eventuelně konzultaci pro omezenou skupinu frekventantů. Komunikace mezi vyučujícím a studentem je zajišťována v rámci informačního systému VŠH, zde student nachází nezbytné odkazy na organizaci výuky, metodický list a základní informace ohledně vypisovaných termínů zkoušek. Administrativní požadavky studenta zajišťuje příslušná referentka studijního oddělení školy.

Časový harmonogram výuky a obsahové zaměření modulů:

1. modul (září)

Podnik jako účetní jednotka, funkce a metodické prvky účetnictví

2. modul (listopad)

Základy finančního účetnictví

3. modul (leden)

Účetní závěrka a splnění daňových povinností k dani z příjmu

Tutoriály:

Úvodní tutoriál na začátku semestru je zaměřen na seznámení se s obsahem předmětu v rámci tzv. průvodce kurzu. Je obeznámen s časovým harmonogramem výuky, která je rozvržena do jednotlivých tematických okruhů, jsou mu sděleny vazby na teoretickou základnu ekonomických, případně jiných vědních disciplin (právo) studijního plánu zvoleného oboru VŠH, které jsou oporou pro úspěšnější zvládnutí předmětu účetnictví. Získá informace o povinné i doplňkové literatuře. Studentům jsou sděleny požadavky na zpracování závěrečné seminární práce a podmínky pro složení ústní zkoušky. Student by měl pochopit cíl a přínos studia předmětu EK 010 účetnictví v profesním životě. Studentům je vysvětlen obsah a přístup ke studijním oporám – ke studijním materiálům, metodickému listu, je jim sdělen postup zpracování dílčích kontrolních úkolů a způsob odevzdávání pomocí informačního systému školy. Jsou jim objasněna kritéria hodnocení průběžných úkolů a termíny předkládání. V úvodním tutoriálu je prezentována celková organizace výuky.

Na **průběžném tutoriálu** (navazujícím na základy z úvodního tutoriálu) vyučující vyhodnocuje úspěšnost studia prostřednictvím dosažené úrovně doručených korespondenčních problémových příkladů a otázek. Tyto dílčí úkoly musí být vyučujícímu doručeny prostřednictvím IS školy nejpozději týden před zahájením konzultací v navazujícím modulu. Na základě vyhodnocení úrovně zpracování úkolů vyučující upozorní na nedostatky, na problémové oblasti, které pak v rámci kontaktní výuky objasní. Zaměří se na obtížnější a složitější postupy zachycování majetkové podstaty, které samostudiem jsou obtížněji zvládnutelné.

Na **závěrečném tutoriálu** na konci semestru opětovně vyučující vyhodnotí úspěšnost řešení dílčích úkolů z minulého tutoriálu a zaměří se na vyhodnocení výstupu předmětu EK 010 Účetnictví. Vyučující objasní problémy sestavení účetních výkazů a daňového přiznání a vysvětlí složitější operace. Provede závěrečné shrnutí výuky, sdělí časový harmonogram zkoušek.

Průvodce studiem:

V rámci kontaktní části studia probíhá metodický výklad daného tematického okruhu formou přednášky. Studenti jsou informováni o tom, co je těžiště studia z povinné literatury (viz metodický list), upozorní je na úskalí samostudia účetnictví, jaké základní postupy musí zvolit, aby byl schopen úkoly zvládnout sám, případně jak jim může být vyučující průběžně nápomocen. Jsou prezentovány studijní opory, které jsou vytvořeny pro studenty kombinovaného studia a nahrazují jim tímto bezprostřední kontakt s vyučujícím na cvičeních v rámci prezenční formy studia. Z tohoto důvodu jsou studijní opory připraveny pro každý tematický okruh jako informační zdroj pro samostudium. Obsahují cíle, úvod, vlastní výklad

tématu, shrnutí prezentované látky, klíčová slova, úkoly k zopakování a procvičení, odkazy na další studijní zdroje a hodnocení. Se studijními oporami se student seznámí v rámci IS v části studijní materiály předmětu EK 010 Účetnictví. V položce odpovědníky v rámci platného informačního systému jsou vkládány korespondenční úkoly. Na otázky musí být jednoznačná odpověď, předpokladem je konkrétní formulace otázek a úkolů, kdy není připuštěno alternativní řešení. Zpracované problémové příklady a úkoly studenti odevzdávají do IS školy do tzv. odevzdávnice, případně vyučujícímu.

Při studiu předmětu EK 010 student má k dispozici **tři informační zdroje**:

- metodologický výklad vyučujícího ve vazbě na obsah předmětu a základní literaturu
- kontaktní výuku v rámci tutoriálu a samostudium
- předepsanou učebnici a metodické materiály

1.2 Průvodce studiem modulu č. I

Podnik jako účetní jednotka, funkce a metodické prvky účetnictví

Úvodní modul tvoří šest tématických okruhů rozčleněných do osmi dílčích kapitol, které představují teoretickou základnu předmětu účetnictví a jsou zaměřené na povinnou metodologii nutnou pro zvládnutí této náročné problematiky. Jsou postupně studentům prezentovány s odkazem na úvodní kapitoly základní literatury určené pro samostudium, která poskytuje ucelený výklad daného tématu:

1. Význam a funkce účetnictví

(zdroj informací pro rozhodování, dokumentační funkce, účetnictví jako důkazní prostředek)

2. Aktiva a pasiva, rozvaha

(klasifikace aktiv, pasiv, vlastní zdroje, cizí zdroje, typy a sestavení rozvahy)

3. Metodické prvky účetnictví

(účet, účetní knihy, účetní zápisy, princip dokumentace – účetní doklady, kontrolní prvky předvaha, inventarizace)

4. Oceňování aktiv a závazků

(principy oceňování, oceňovací základny, typy cen, koncepční rámec oceňování, oceňování dle legislativy ČR)

5. Náklady a výnosy jako položka ovlivňující změny stavu vlastního kapitálu

(osamostatnění nákladů a výnosů jako přeměna vloženého kapitálu)

6. Harmonizace účetnictví

(harmonizace v zemích EU, Mezinárodní standardy finančního výkaznictví – IFRS, Americké US GAAP, trendy v harmonizaci účetnictví, konvergence světového účetnictví)

7. Koncept účetní soustavy v ČR

(legislativní úprava účetnictví v ČR – zákon o účetnictví, vyhlášky, České účetní Standardy – ČSÚ)

8. Daňová soustava

(přímé a nepřímé daně v účetnictví podnikatelů v ČR)

☉ **Výklad probíhá ve vazbě na základní literaturu KOVANICOVÁ, D.: Abeceda účetních znalostí pro každého, Praha, POLYGON, ISBN 80-7273-130-0**

U každé výkladové části bude odkaz na konkrétní číselné označení kapitol této citované literatury, kterou je nutné pro úspěšné studium prostudovat (nebudou uvedeny konkrétní stránky vzhledem k možnosti využít vydání roku 2004 – 2009).

V praktické části výkladu bude odkazováno na Sbírkou příkladů Účetnictví I a II , na Vysokoškolský učební text – Sbíрка příkladů a úloh ze základů finančního účetnictví (dále Sbíрка úloh).

Pro lepší pochopení látky a ucelnější pohled budou uvedeny v některých částech odkazy na České účetní standardy a na vyhlášku č. 500/2002 Sb, ve znění posledních úprav.

1.2.1 kapitola: Význam a funkce účetnictví

Studijní cíle:

- pochopit význam účetnictví jako historicky ověřený informační systém
- uživatelé účetních informací pro rozhodování a řízení

Klíčová slova:

Informační účetní systém firmy, uživatelé účetních informací, dokumentační funkce účetnictví, důkazní prostředek.

Základním cílem účetnictví je poskytovat veškerým uživatelům informace o finanční pozici firmy, jak je ekonomicky stabilní, solventní, zejména prostřednictvím výsledku hospodaření. Účetnictví nabízí informace o tom, jak se podařilo zhodnotit vložené prostředky za uplynulé období, ale také na základě své koncepce se stává důležitým nástrojem využívaným pro strategické rozhodování, zda-li je schopen podnik zabezpečit princip neomezeného trvání v dohledné době – zda je předpoklad pro tzv. princip going concern.

Uživatelé účetních informací jsou vlastníci (investoři), chtějí znát riziko svých investic,

výkonný management sledující svůj ekonomický prospěch, obchodní partneři (dodavatelé i odběratelé), ostatní věřitelé, zaměstnanci, vládní orgány (finanční úřady pro správu daní), konkurence.

Účetnictví je jedním z důležitých důkazních prostředků při vedení sporů mezi věřiteli a dlužníky, je nezastupitelnou základnou pro vyměření daňových povinností. Účetnictví dodržuje obecně platné principy rigorózně stanovené, umožňuje podat věrný a poctivý obraz o skutečnostech vzniklých ve sledované účetní jednotce.

V literatuře pro studium použijte:

Kapitola 1 – Význam a funkce účetnictví

1.2.2 Kapitola 2 – Aktiva a pasiva, rozvaha

Studijní cíle:

- rozpoznat základní kategorie účetnictví – aktiva a pasiva
- pochopit význam a strukturu rozvahy
- naučit se vnímat hospodářské operace jako příčiny změn majetkové podstaty vykázané v rozvaze

Klíčová slova:

Aktiva, pasiva, bilanční rovnice, rozvaha, rozvahová položka, rozvahový stav, změny rozvahových stavů.

Znalost majetkové podstaty vyjádřené pomocí účetních kategorií je pro pochopení účetnictví **zásadní**, tvoří výchozí teoretickou i praktickou základnu pro další studium, z těchto důvodů je třeba této kategorii věnovat zvýšenou pozornost.

Pro účetnictví je typické, **že se majetek vnímá ze dvou hledisek:**

- 1) z hlediska konkrétního druhu majetku - druhovému členění
- 2) z hlediska zdrojů - z čeho byl majetek pořízen

Majetek podle druhového členění můžeme terminologií účetnictví označit jako AKTIVA
(budovy, stroje, zásoby, peníze, pohledávky).

Zdroje uspořádané podle toho, ze kterých byl majetek pořízen se označují jako PASIVA
(základní kapitál, rezervní fond, hospodářský výsledek, závazky z titulu úvěrů, vůči

dodavatelům a zaměstnancům apod.).

Z výše uvedeného platí velmi důležitá zásada:

AKTIVA = PASIVA

Jedná se o dvojí pohled na majetek podniku, každý majetek, se kterým podnik hospodaří, musel být z nějakých finančních prostředků pořízen.

Tento dvojí pohled je označován jako **bilanční princip** a rovnost úhrnu majetku a jeho zdrojů krytí je označováno jako **bilanční rovnice**.

Každý podnik má potřebu přehledně uspořádat majetek a jeho zdroje financování (v peněžních jednotkách) a poskytnout základní informace o finančním zhodnocení výchozí pozice podniku k určitému datu.

Rozvaha je základním zdrojem informací, vypovídá o majetkové struktuře účetní jednotky.

Rozvaha je přehled, který respektuje bilanční rovnici

V praxi se ustálila rozvaha v podobě určité tabulky, pro lepší názornost můžeme využít tvar v podobě jakéhosi písmene T:

AKTIVA	ROZVAHA k	PASIVA
<hr/>		
Věcné složení majetku	=	Zdroje financování majetku
<hr/>		

Rozvaha je základní, historicky nejstarší účetní výkaz - vykazuje veličiny stavové - tj. k určitému datu. Z tohoto hlediska můžeme rozlišit

- rozvahu zahajovací** - sestavuje se při vzniku podniku
- rozvahu počáteční** - sestavuje se k datu počátku účetního období
- rozvahu konečnou** - sestavuje se k datu posledního dne účetního období (příp. při ukončení činnosti podniku)
- mezitímní rozvahu** - sestavuje se v průběhu účetního období - např. při změně právního statutu, vypořádání obchodního podílu apod.

Počáteční rozvaha představuje majetek, který účetní jednotka v následujícím období bude při své hospodářské činnosti používat a měnit jeho podobu

Konečná rozvaha vyjadřuje stav majetku po uskutečnění hospodářské činnosti v daném účetním období.

Porovnáním těchto rozvah nám umožňuje zjistit hospodářský výsledek - zisk nebo ztrátu

Aktiva = Pasiva (bez zisku) + VH (Zisk)   Zisk = Aktiva - Pasiva (bez zisku)

Tímto porovnáváním rozvah v určitých časových intervalech lze zabezpečit určitý

dynamický pohled na podnik.

Struktura rozvahy:

Obecně lze konstatovat, že se ustálila určitá jednoduchá konstrukce rozvahy, ve tvaru písmene T:

- na jedné straně se uvádějí veškerá aktiva v členění na dlouhodobá aktiva a na krátkodobá aktiva,
- na straně druhé pak pasiva v členění nejdříve vlastní zdroje včetně hospodářského výsledku a potom cizí zdroje

Základní struktura rozvahy:

AKTIVA	ROZVAHA k ...	PASIVA
I. Dlouhodobý majetek : nehmotný dlouhodobý majetek hmotný dlouhodobý majetek finanční dlouhodobý majetek		I. Vlastní zdroje základní kapitál fondy hospodářský výsledek
II. Krátkodobý - oběžný majetek 1) Zásoby - materiál výrobky zboží 2) Peněžní prostředky • pokladna • bankovní účty 3) Pohledávky Přechodné účty Aktiv		II. Cizí zdroje Úvěry Závazky vůči - dodavatelům - zaměstnancům - státnímu rozpočtu Přechodné účty Pasiv
Aktiva celkem	=	Pasiva celkem

Velmi důležitou položkou je vlastní kapitál = hodnota aktiv, která patří vlastníkům

Výpočet vlastního kapitálu: Aktiva celkem - pasiva cizí zdroje

Aktiva celkem = Pasiva celkem

Aktiva celkem = Pasiva vlastní zdroje + pasiva cizí zdroje

Pasiva vlastní zdroje = Aktiva celkem - pasiva cizí zdroje

Vliv hospodářských operací na rozvahu:

Vlivem probíhající běžné hospodářské aktivity (hospodářské operace) podniku **dochází ke změnám v aktivech i pasivech**, musí být v účetnictví promítnuty:

1. změny pouze na straně aktiv A+ A-

2. změny pouze na straně pasiv P+ P-
3. zvýšení hodnoty aktiv i pasiv o stejnou výši A+ P+
4. snížení hodnoty aktiv i pasiv o stejnou výši A- P-

Změna v hodnotě aktiv i pasiv zachová bilanční rovnici, ovlivní dvě rozvahové položky ve shodné výši.

Odkaz na literaturu:

Kapitola 2 - Aktiva a pasiva

Úkoly k zopakování a procvičení látky:

◆ Předpoklad

Studium této kapitoly bude úspěšné, když jste zvládli pojmy objasňující

a) majetek podniku a jeho strukturu - krátkodobý a dlouhodobý majetek

b) zdroje krytí - vlastní a cizí

1. Úloha:

1) Vyjmenujte základní složky dlouhodobého majetku

.....
.....
.....
.....
.....

2) Vyjmenujte základní složky krátkodobého (oběžného) majetku

.....
.....
.....
.....

3) Vysvětlete pojem vlastní zdroje a základní složku vlastního zdroje

.....
.....
.....

4) Které cizí zdroje vystupují v účetní jednotce jako přechodné zdroje krytí

.....
.....
.....

Otázka?

Odpověděli jste správně – **pokud ne** - vraťte se ke studiu členění majetku v účetní jednotce
pokud ano – pokračujte ve studiu

Otázka ?

Co jsou aktiva?

Co jsou pasiva?

Kontrolu správnosti vašeho řešení lze provést ve vazbě na informace uvedené v předcházející části tutoriálu – rozvaha, v kapitola 2 základní literatury.

Odpověděli jste správně , můžete pokračovat dál.

Příklad:

Paní Stará po roce svého podnikání v obchodní společnosti má tento stav majetku a zdrojů krytí:

budovu 1.500, peněžní prostředky 25, zásoby zboží 50, základní kapitál 1.000, závazky vůči dodavatelům 350, závazky vůči zaměstnancům 150, pohledávky 75. Sestavte rozvahu z těchto údajů: (údaje v tis. Kč)

Aktiva

Rozvaha k .....

Pasiva

Otázka ?

Podarilo se Vám sestavit rozvahu – pokud ne - musíte se vrátit na začátek kapitoly.
Řešení naleznete ve Sbírce příkladů Účetnictví I, kapitola č. 1, str. 7.

Úloha :

Sestavte rozvahu pana Krejzy, který se zabývá výrobou nábytku, vede podvojně účetnictví a na konci roku 31. 12. 200. vykázal tento stav majetku a zdrojů krytí:

závazky vůči dodavatelům 240 000, pohledávky u odběratelů 560 000, nákladní automobil 740 000, krátkodobý bankovní úvěr 500 000, technické zařízení 100 000, zásoby dřeva 280 000, peníze v pokladně 9 000, peníze na bankovním účtu 120 000, závazky vůči zaměstnancům 60 000, základní kapitál ? (veškeré údaje v Kč)

- a) sestavte rozvahu
- b) určete hodnoty dlouhodobého a oběžného majetku
- c) dopočítejte vlastní zdroj
- d) kolik činí cizí zdroje

Aktiva	Rozvaha k	Pasiva
Součet		Součet

Aktiva	Rozvaha k	Pasiva	
<u>Dlouh.aktiva</u>		Vlastní kapitál	
Nákladní automobil	740	Základní kapitál	1 009
Technické zařízení	100		
Dlouh.aktiva celkem	840		
<u>Oběžný majetek</u>		Cizí zdroje	
Materiál	280	Krátkodobý bankovní úvěr	500
Pohledávky	560	Závazky vůči dodavatelům	240
Pokladna	9	Závazky vůči zaměstnancům	60
Bankovní účet	120	Cizí zdroje celkem	800
Oběžný majetek celkem	969		
Součet	1 809	Součet	1 809

(v tis. Kč)

Úkoly k zopakování a sebehodnocení:

- 1) Co je to rozvaha?

- 2) Co je bilanční princip, kde se uplatňuje?

3) Napište bilanční rovnici:

4) Co je to rozvahová položka a rozvahový stav?

5) Kde je objeven hospodářský výsledek v rozvaze a jak ho vypočítáme?

6) Jaké znáte typy rozvahy?

7) Co znamená, že rozvaha podává statický pohled na účetní jednotku?

Odpovědi na otázky naleznete v základní literatuře kapitola č.2.

☺ Pokud se vám podařilo zvládnout kapitolu věnovanou rozvaze, můžete pokračovat dále ve studiu dalších témat, neboť účetnictví je postavené na znalosti majetkové podstaty definované účetními kategoriemi.

1.2.3 Kapitola 3 – Metodické prvky účetnictví

Studijní cíle:

- pochopit pojmy účet, účetní knihy, účetní zápisy, účetní dokumentace
- objasnit vnitřní kontrolní systém účetnictví

Klíčová slova:

Účet, účetní knihy, účetní doklady, inventarizace, inventarizační rozdíly

Vlivem hospodářských operací vznikají účetní případy, které je třeba zaznamenat, vyjadřují stavy, přírůstky, úbytky jednotlivých položek aktiv, pasiv, nákladů a výnosů. Základním metodickým prvkem je účet. Členíme je podle různé úrovně podrobnosti, podle potřeb účetní jednotky a také uživatelů. Nejjednodušší úprava účtu je ve tvaru písmene „T“, tj. dvoustranný účet, umožňuje to zachycovat úbytek či přírůstek aktiv, pasiv, vznik nákladů, výnosů.

Název účtu
Číslo účtu

Má dáti	Dal
Debetní strana Na vrub	Kreditní strana Ve prospěch

Každá účetní jednotka je povinna se řídit **směrnou účtovou osnovou** vydanou MF ČR podle oboru činnosti, v případě podnikatelských subjektů směrnou účtovou osnovou pro podnikatele uvedenou v příloze vyhlášky č. 500/2002 Sb.. Pro vnitřní potřebu si účetní jednotky sestavují **účtový rozvrh**.

Základní členění účtů:

Aktivní a pasivní účty – zachycují aktiva pasiva

Nákladové a výnosové účty – zachycují vznik nákladů a výnosů

Uzavěrkové účty – slouží k otevření a uzavření účetních knih

S podrobnějším členěním účtů se seznámíte studiem základní literatury v kapitole 3.1, 6.3.

Pomocí účtu zachycujeme počáteční zůstatky (u aktivních a pasivních), přírůstky, úbytky (obraty účtů), konečné zůstatky formou **podvojného a souvztažného zápisu, tj. každý případ je zachycen na dvou souvztažných účtech a dvou rozdílných stranách, tím je zachována bilanční rovnováha.**

Příklad zaúčtování případu:

Přírůstek peněz na bankovní účet z důvodu úhrady faktury odběratelem ve výši 200.000,- Kč :

Účet – bankovní účet / č. 221

Má dáti		Dal	
Počáteční zůstatek	400.000	Úbytek	0
Úhrada	200.000		
<hr/>			
Konečný zůstatek	600.000		

Účet – odběratelé / č. 311

Má dáti		Dal	
Vznik pohledávky	200.000	Úhrada faktury	200.000
<hr/>			
Konečný zůstatek	0		

Syntetické účty tvoří základní ucelený systém v účetnictví, pomocí nichž jsou zachyceny veškeré účetní případy v peněžním vyjádření.

Analytické účty podrobněji informují o vybraných aktivech (např. podle jednotlivých druhů zásob, u pohledávek podle konkrétních firem), pasivech (např. závazky sledujeme podle dlužníků, doby splatnosti), analytické účty mohou být využity pro sledování nákladů a výnosů uvnitř účetní jednotky.

Účetní jednotky pro svoji účetní evidenci používají účetní knihy, které respektují časové a věcné hledisko:

Deník (může být i např. pokladní deník, deník došlých faktur) – eviduje hospodářské operace podle času jak postupně vznikají

Hlavní účetní kniha – operace jsou zde uspořádány podle obsahu na jednotlivých syntetických účtech – upřednostňuje se věcné hledisko

Kniha analytických účtů – doplňuje informace k vybraným syntetickým účtům

Kniha podrozvahových účtů – poskytuje doplňující informace o majetku přijatý např. do úschovy, majetek v nájmu apod.

Do účetních knih se zapisuje na základě účetních dokladů. Jsou prvotním informačním zdrojem, liší se podle obsahu, podle počtu zaznamenaných operací.

Členění:

Vnější – vznikají ve vztahu účetní jednotky k okolním subjektům

Vnitřní – dokumentují operace uvnitř podniku (např. výdejka, výdajový pokladní doklad)

Jednotlivé účetní doklady – obsahují jednu nebo více stejnorodých operací

Sběrné účetní doklady – shrnují více jednotlivých účetních dokladů (např. spotřeba materiálu za sledovaný kalendářní měsíc).

Doklady musí splňovat náležitosti dle zákona o účetnictví, daňový doklad pak musí být vyhotoven v souladu se zákonem o dani z přidané hodnoty, podávají pravdivý obraz o skutečnosti a probíhajících operacích.

Koloběh dokladů:

- třídění a očíslování
- věcné a formální ověření správnosti dokladů, přezkoušení
- zajištění souvislostí mezi dokladem a účetním zápisem
- zaúčtování
- archivace (§ 31, 32 ZÚ)
- skartace.

Doklady jsou nástrojem průkaznosti, jsou důkazním prostředkem.

Nástrojem ověření správnosti vedení účetnictví a kontrolním mechanismem je **inventarizace majetků a závazků**. Inventarizací účetní jednotky zjišťují skutečný stav aktiv a pasiv a následně ověřují shodu mezi stavem zjištěným a účetním. Výsledkem je zjištění nesrovnalostí ve stavu majetku a závazků, ale také ve vedení účetnictví, inventarizace je nástrojem zjištění skutečného stavu majetku z pohledu oceňování, technického stavu vlivem opotřebení, je nástrojem předvídání rizik a případných ztrát (viz podrobněji § 29, 30 ZÚ).

Postup prací při inventarizaci:

- 1) Inventura – zjištění skutečného stavu fyzicky, dle dokladů, vyhotovení inventurních soupisů
- 2) Porovnání skutečného stavu se stavem účetním
- 3) Zjištění inventarizačních rozdílů – manka, přebytky
- 4) Ověření správnosti ocenění majetku a závazků
- 5) Vyhotovení inventarizačního zápisu – slouží pro proúčtování inventarizačních rozdílů

Inventarizační rozdíly znamenají nesoulad účetních záznamů se skutečností, je třeba hledat příčiny vzniku.

Z hlediska účetních zápisů – **manka** představují náklady, **přebytky** výnosy.

Přirozené úbytky jsou zvláštním druhem manky, jedná se o ztráty vyvolané běžnou činností, např. vysušením, rozprášením, okrájením, tato manka jsou odůvodněna, představují běžný náklad podniku.

Inventarizace se člení zejména na:

Řádnou – na konci účetního období

Mimořádnou – za výjimečných okolností, dle potřeb účetní jednotky

Odkaz na literaturu:

Kapitola 3 – Metodické prvky v účetnictví

Zákon o účetnictví, § 11, 12, 13.

Zákon o DPH – § 26 - 35 náležitosti dokladu

Příklad na procvičení:

Při inventuře zásob zboží byl zjištěn skutečný stav ve výši 125.820,- Kč, dle účetních záznamů je konečný zůstatek na účtu zboží ve skladě a prodejnách – č 132 dle účtové osnovy 130.000,- Kč.

V pokladně byl zjištěn přebytek peněz ve výši 100,- Kč. Proveďte výpočet inventarizačního rozdílu v zásobě zboží a inventarizační rozdíly proučtujte:

Zjištění inventarizačního rozdílu:

Řešení:

$$125\ 820 - 130\ 000 = - 4.180 \text{ Kč} = \text{manko}$$

Způsob zaúčtování:

Účet	MD	D
Manka a škody – náklad	4.180,-	
Zboží na skladě		4.180

Pokladna	100,-	
Finanční výnosy		100,-

Sebehodnocení: pokud bylo vaše řešení shodné s uvedeným postupem, pokračujte ve studiu dalších kapitol, v opačném případě je nutné se vrátit k dostudování literatury.

1.2.4 Kapitola 4 - Oceňování aktiv a závazků

Studijní cíle:

- pochopit význam správného ocenění pro vyjádření hodnoty vykazovaného majetku a závazků
- pochopit vliv ocenění na finanční strukturu podniku
- objasnit principy oceňování a konkrétní typy cen využívaných v účetních soustavách

Klíčová slova:

Cena, oceňovací báze, typy cen, pořizovací cena, technika FIFO, jmenovitá hodnota, reálná hodnota, ocenění na úrovni vlastních nákladů výroby

Ocenění majetku při špatně zvolené oceňovací základně může způsobit nadhodnocení či podhodnocení majetkové podstaty, může zkreslit vykazované náklady či výnosy, tím je pohled na hospodaření podniku zcela odvislý na zvolených cenách a principech.

Pro oceňování aktiv existují oceňovací základny, které respektují konkrétní věcný i časový stav tržního prostředí. Základní oceňovací báze tvoří:

- historická cena
- reprodukční hodnota
- realizovatelná hodnota
- reálná hodnota
- současná hodnota

Tradiční přístup historicky ověřený a ve všech účetních modelech a konceptech užívaný je **princip historické ceny** – ocenění aktiv na bázi nákladů (cen), které byly na pořízení daného aktiva spotřebovány. Jeho uplatnění je výhodné tam, kde nejsou velké projevy inflace. Nejčastější projev tohoto principu je ocenění na úrovni **skutečných pořizovacích cen**, na **úrovni skutečných vynaložených nákladů**, pokud se jedná o aktivum vzniklé vlastní činností. Tento princip vychází z úrovně trhu v minulosti.

Současný stav trhu respektují oceňovací principy **reprodukční hodnota** a reálná hodnota. Vychází z hodnoty aktiv, kterou bychom museli uhradit za současných podmínek na trhu při jeho obnově, či výměně za stejné nebo identické aktivum.

Reálná hodnota je chápána jako částka, za kterou bychom mohli dané aktivum vyměnit nebo uhradit závazek za podmínek obvyklých na trhu, mezi osobami nespřízněnými, ochotnými k dané transakci, osobami obeznámenými.

Princip současné hodnoty je založen na odhadu budoucích peněžních toků, které bude dané aktivum v budoucnosti vytvářet, vychází z hodnoty peněz v čase.

Princip realizovatelné hodnoty bere v úvahu peněžní částku, kterou bychom mohli získat řádným prodejem při standardních podmínkách.

Typy cen jsou konkrétním vyjádřením uplatněného oceňovacího principu. V účetní legislativě (viz ZÚ § 25) jsou vymezeny typy cen platných v ČR:

+ **pořizovací cena**

- + reprodukční pořizovací cena
- + vlastní náklady
- + jmenovitá hodnota
- + reálná hodnota
- + čistá prodejní cena

Při oceňování je nutné respektovat, k jakému okamžiku a pro jaké účely oceňujeme:

1. Ocenění **k datu uskutečnění účetního případu**
2. Ocenění **k rozvahovému dni** – uplatnění principu opatrnosti, cílem je snížit riziko úpravou ocenění na reálnou hodnotu nebo na principu nižší z obou hodnot.

U hromadných, pomnožných aktiv (např. zásob) lze použít různé **oceňovací techniky** – FIFO, LIFO, vážený aritmetický průměr, ocenění na bázi skutečných pořizovacích cen se samostatným sledováním odchylek. S jednotlivými technikami se můžete seznámit prostudováním kapitoly 4.1.2 základní literatury včetně příkladu 4.1.

Důležité pojmy k zapamatování:

Pořizovací cena je cenou, která zahrnuje cenu pořízení daného aktiva, zvýšenou o veškeré vícenáklady spojené s pořízením, např. doprava, clo, montáž, instalace, pojištění dodávky, zprostředkovatelská provize, příp. úroky z úvěru poskytnutého na pořízení aktiva (viz podrobněji vyhláška č. 500/2002 Sb.)

Odkaz na literaturu:

Kapitola 4 – oceňování aktiv a závazků

Zákon o účetnictví, § 24 - 25 oceňování

1.2.5 Kapitola 5 - Náklady a výnosy jako kategorie ovlivňující změny stavu vlastního kapitálu

Studijní cíle:

- rozumět pojmům nákladů a výnosů
- zjistit vliv hospodářských operací na vznik nákladů a výnosů
- naučit se vykazovat úroveň hospodaření pomocí sledování nákladů a výnosů

Klíčová slova:

Náklady, výnosy, druhové členění nákladů a výnosů, zisk, ztráta

Náklady jsou snížením ekonomického prospěchu během účetního období:

- a) dochází k úbytku aktiv v nepeněžní i peněžní podobě
- b) jsou spojeny se vznikem závazků – zvyšují dluhy

Náklady představují vstupy do hospodářských procesů, snižují zisk podniku, což má za následek snížení vlastního kapitálu.

Náklady zachycujeme na nákladových účtech na straně MD, případné snížení pak na straně D.

Náklady sledujeme podle jednotlivých druhů – hovoříme o tzv. druhovém členění nákladů. Tomuto záměru odpovídá uspořádání nákladových účtů směrné účtové osnovy v účtové třídě 5. Toto členění vyplývá z obecně závazných právních předpisů pro vedení účetnictví, ze všeobecně uznávaných účetních metod a zásad.

Náklady vznikají za nakupované výkony a služby, jedná se o náklady externí, jednoduché.

Pro zjištění výsledku hospodaření se náklady člení na:

Provozní – náklady spojené s hlavní opakující se činností – úč. skupina 50 - 55

Finanční – představují operace spojené s finančními transakcemi- úč. skupina 56

Mimořádné – neobvyklé či nahodilé, mimořádné operace, např. škody – úč. skupina 58

Výnosy představují výkony, které byly prodány, realizovány, představují kategorii výstupů. Výnosy jsou zvýšením ekonomického prospěchu během účetního období ve formě zvýšení peněžních prostředků, případně nepeněžních aktiv, mohou vyvolat snížení či zánik závazku. V obou případech zvyšují zisk běžného období a navyšují vlastní kapitál.

Základní charakteristika výnosů:

Provozní výnosy – vznikají prodejem vlastních výkonů a zboží – úč. skupina 60 – 64
Zvláštní skupinu tvoří výnosy způsobené vlivem změny zásob vlastní (úč. skupina 61)

Finanční výnosy – tvoří výnosy s finančními aktivy – představují opak finančních nákladů (úč. skupina 66)

Mimořádné výnosy – zachycují mimořádné události – např. změny používaných metod, náhrady škod po živelné pohromě – (úč. skupina 68)

Výsledek hospodaření

Rozdíl mezi náklady a výnosy podniku vytváří výsledek hospodaření (účty úč. tř. 6 – účty úč. třídy 5).

Zisk – výnosy jsou vyšší než náklady – představuje rozšíření vlastního kapitálu vlastní činností, je nově vytvořeným zdrojem. Vypovídá o zhodnocení vloženého kapitálu

Ztráta – náklady jsou vyšší než výnosy – dochází ke snížení ekonomicko potencionálu, ke snížení vlastního kapitálu. Podnik nedokázal rozšířit majetkovou podstatu.

Opora v základní literatuře:

Kapitola 5, Kapitola 12.1 – 12.3, Sbírnka Účetnictví I, kap. č. 1, hospodářské operace mající za následek vznik nákladů a výnosů, str.6.

Úkoly k procvičení:

V podniku vznikly následující hospodářské operace, vyhodnoťte, zda ovlivní náklady či výnosy podniku a pokuste se je zachytit technikou podvojného a souvztažného zápisu na účtech, následně vypočítejte výsledek hospodaření:

- 1) Obdrželi jsme fakturu za spotřebovanou elektrickou energii - 5000 Kč
- 2) Vyúčtovali jsme mzdy zaměstnancům – 30 000 Kč
- 3) Za hotové jsme koupili drobný materiál k okamžité spotřebě – 1 000 Kč
- 4) Prodali jsme za hotové zboží v tržní ceně – 60 000 Kč
- 5) Prodané zboží vyskladněno ve skladové ceně – 40 000 Kč
- 6) Zaplatili jsme nájemné za provozovnu převodem z bankovního účtu – 15 000 Kč
- 7) Vystavili jsme fakturu našim odběratelům za poskytnuté služby – 80 000 Kč

Řešení:

- 1) provozní náklad / závazky vůči dodavatelům 502 / 321
- 2) provozní náklad / závazky vůči zaměstnancům 521 / 331
- 3) provozní náklad / pokladna 501 / 211
- 4) pokladna / tržby za zboží 211 / 604
- 5) provozní náklad / zboží na skladě a v prodejnách 504 / 132
- 6) provozní náklad / bankovní účet 518 / 221
- 7) odběratelé / tržby za služby 311 / 602

Výpočet výsledku hospodaření:

Výnosy – náklady = výsledek hospodaření
140 000 – 91 000 = 49 000 zisk

Sebehodnocení: pokud jste spočítali správně výsledek hospodaření, pochopili jste obsah kategorií nákladů a výnosů, budete také následně schopni zvládnout závěrečnou kapitolu zaměřenou na výpočet daňové povinnosti k daní z příjmů z účetního výsledku hospodaření.

1.2.6 Kapitola 6 – Harmonizace účetnictví

Studijní cíle:

Podat základní informace o vývojových trendech v účetnictví ve světě
Vysvětlit základní harmonizační proces v zemích EU

Klíčová slova:

Transparentnost účetní závěrky, harmonizační trendy, účetní standardy, IAS/IFRS, US GAAP, harmonizace malých a středních podniků.

Světový kapitálový trh požaduje **transparentní srozumitelné informace** o finanční pozici podniku. Národní účetnictví představuje základní variantu účetnictví platnou v dané zemi, tj. funguje na lokálním trhu. Odlišnost účetnictví jednotlivých zemích vyvolala tlak na

sjednocování účetnictví – harmonizaci. Jedná se především o harmonizaci účetních závěrek, které jsou informacemi pro vstup na světové finanční trhy – burzy.

Užší harmonizační proud – v rámci zemí EU

Širší harmonizační proud – snaha o celosvětově harmonizované účetnictví – konvergenci účetnictví

US GAAP – soustava principů a pravidel, stanovisek, postupů, vyhlášek, výkladů, doporučení ze strany nezávislých profesně orientovaných organizací, které mají pověření Kongresem USA, podle nichž se postupuje při sestavování účetních výkazů. Nemají charakter závazné normy, ale jsou všeobecně uznávány, vyžadují je banky, věřitelé, zejména burzy. Účetní výkazy sestavené podle těchto pravidel jsou všeobecně, světově uznávány. Tímto přístupem a svojí odbornou úrovní, systematickostí se postupně národní standardy staly světovými účetními standardy. Z obecných principů US GAAP vychází koncepce celosvětových účetních standardů IAS / IFRS.

V roce 1973 začaly vznikat na základě odborné aktivity Výboru pro mezinárodní účetní standardy **IAS / Mezinárodní účetní standardy**. Cílem tohoto snažení bylo vytvořit celosvětový systém standardů pro účetní výkaznictví. Zapojovaly se i další odborné instituce – Světová banka, Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry, OSN a další. V roce 2001 bylo dosud používané označení IAS nahrazeno **IFRS (Mezinárodní standardy finančního výkaznictví)**, Výbor byl nahrazen Radou pro Mezinárodní účetní standardy. Dosud bylo vydáno cca 50 standardů, každý je věnován určité specifické oblasti finančního výkaznictví, nejedná se o návod k účtování, ale k vykazování ve výstupech – účetní závěrce. Celý systém standardů začíná Koncepčním rámcem, který je výchozím teoretickým základem vymezení základních účetních kategorií a metod, nezbytných pro jejich vykazování a dodržování obecně závazných postupů. Standardy jsou postupně novelizovány, některé zrušeny a jsou nahrazovány novými.

Harmonizace v EU

Harmonizace proběhla v souladu s přijatými směrnicemi (čtvrtá, sedmá, osmá direktiva), cílem bylo sjednotit legislativu členských států EHS, následně zemí EU v oblasti účetnictví pro zajištění srovnatelnosti účetních výkazů zemí EU:

Výsledkem je stanovena povinnost:

Podniky, které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech EU, účtují a sestavují individuální účetní závěrky podle IFRS, nikoli podle českých účetních předpisů. Pokud takový podnik je zároveň konsolidující účetní jednotkou, má povinnost použít pro sestavení konsolidované účetní závěrky a výroční zprávy rovněž IFRS (Kovanicová, D., Abeceda účetních znalostí, 2006, str. 124).

Pro malé a střední podniky platí specifické standardy (SME).

Opora v základní literatuře:

Kapitola 8, internetové zdroje www.ifrs.org, autorizovaný překlad IFRS

1.2.7 Kapitola 7 – Koncept účetnictví v ČR

Cíl kapitoly:

- vysvětlit normy pro vedení účetnictví v České republice

Klíčová slova:

Zákon o účetnictví, obecné principy vedení účetnictví, zásady pro vedení účetnictví

Povinnost vést účetnictví jsou povinny subjekty taxativně vyjmenované v ZÚ od data vzniku (zápisu do příslušného registru).

Účetnictví je regulováno

- Zákonem o účetnictví 563 /1991 Sb., ve znění pozdějších úprav
- Prováděcí vyhláškou (pro podnikatele vedoucí podvojně účetnictví 500 / 2002 Sb.)
- Českými účetními standardy (pro podnikatele 23 standardů)
- U vybraných účetních jednotek IFRS

Účetnictví je vedeno v plném rozsahu v rozsahu povinných účetních knih, ve zjednodušeném rozsahu, deník a hlavní účetní kniha mohou být spojené, další knihy nemusí být vedeny.

Soustavu účetnictví tvoří:

Finanční účetnictví

Manažerské vnitropodnikové účetnictví

Obecně platné účetní zásady a principy, které byly převzaty do našeho účetnictví z US GAAP a IFRS:

Zásada účetní jednotky – jedná se o vymezení subjektu, za něž se povede účetnictví

Zásada neomezeného trvání účetní jednotky – podnik je schopen platit své závazky a neočekává ukončení své činnosti

Zásada zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech

Zásada objektivit účetních informací

Zásada srovnatelnosti mezi účetními obdobími – stálost metod

Zásada oceňování historickými cenami

Zásada významnosti

Zásada zákazu vzájemného zúčtování (zákaz kompenzace)

Zásada opatrnosti

Z hlediska požadavků na sestavení účetní závěrky se požaduje srozumitelnost, spolehlivost, srovnatelnost.

Tyto zásady a požadavky jsou zakotveny ve vyhláškách a normách pro vedení účetnictví v České republice.

Opora v základní literatuře:

Kapitola 7.4, Kapitola 11

Úkol k zamyšlení – přiřaďte k jednotlivým zásadám charakteristiku

Správné odpovědi najdete v zákoně o účetnictví, v kapitole 8.3, v kapitole 11.2.1

Sebehodnocení: Odpověděli jste alespoň u poloviny z nich správně, pokud ano, zvládáte tuto kapitulu a můžete pokračovat dál ve studiu. V opačném případě je nutné se vrátit na její začátek a dostudovat ji.

1.2.8 Kapitola 8 – Daňová soustava

Studijní cíle:

- seznámit studenty s koncepcí daňové soustavy ČR
- vysvětlit účtování vybraných daní v účetnictví

Klíčová slova:

Daň, daňová soustava, daňový základ, daňový subjekt, registrace k dani, daňová povinnost

Tato kapitola je svým zaměřením neúčtní, je to krátký exkurz do obecné ekonomické teorie, ale je nezbytná, neboť má studentům podat základní informace o koncepci naší daňové soustavy. Účetnictví je nezastupitelnou informační základnou pro výpočet daně z příjmu, tento kurz je zaměřen na daň z příjmu právnických osob. Během hospodářských operací je nutné proúčtovat vznikající daňové povinnosti, zejména pak k dani z přidané hodnoty. Pokud studenti mají zvládnout techniku jejich účtování, musí se seznámit také s koncepcí naší daňové soustavy.

Účetnictví je propojeno na daňový systém. V praxi je nutné řešit **vztah účetního a daňového, případně právního pohledu. Daňový systém** upřednostňuje zjištění **daňového základu** a splnění daňových povinností, **účetní systém pak věrný a poctivý obraz skutečnosti**, upřednostňuje ekonomický obsah hospodářských transakcí.

Daňový systém ČR tvoří :

Daně přímé – z příjmů a) právnických osob
b) fyzických osob

- majetkové (z nemovitostí, silniční, dědická, darovací, z převodu nemovitostí)
- k ochraně životního prostředí

Daně nepřímé - daň z přidané hodnoty

- - daň spotřební

Soustavu příjmů státního rozpočtu doplňují příspěvky do sociálního a pojistného fondu, na zdravotní zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

V průběhu účtování hospodářských operací účetní jednotky zejména uplatňují daň z přidané hodnoty. Je upravena zákonem o dani z přidané hodnoty.

Důležité pojmy k zapamatování pro účtování daně z přidané hodnoty:

daň na vstupu = při nákupu – účtujeme na straně MD

daň na výstupu = při realizaci - účtujeme na straně D

nadměrný odpočet = pokud vznikne vyšší daňová pohledávka než závazek (daň na vstupu je vyšší než daň na výstupu)

Cena dodávky = cena bez DPH (záleží na smluvním ujednání)

Obchodování se zeměmi EU má odlišný režim účtování DPH oproti „třetím zemím“.

K dani je třeba provést registraci dle platného zákona.

Studijní opora:

Kapitola 9, [www.mfcr.cz/legislativa/daňové zákony](http://www.mfcr.cz/legislativa/daňové_zákony)

1.3 Shrnutí kapitoly I modulu

Účetnictví je specifickou informační základnou pro vykázání majetkové podstaty. Svými technickými prostředky umožňuje přehledně, systematicky a průběžně sledovat hospodářské operace technikou podvojného a souvztažného zápisu do účetních knih. Kontinuálním vykazováním změn v majetkové pozici lze sledovat změny aktiv, pasiv, vývoj pohledávek i závazků vůči okolnímu prostředí. Lze pravidelným sledováním nákladů a výnosů na konci sledovaného účetního období vypočítat výsledek hospodaření, a tak poskytnout majitelům i managerům cenné informace o rozšiřování, či zužování majetkové podstaty, zda je zachován princip going concern. Pro pravdivé zachycení skutečnosti musí používat správné ceny, které nezkrasí pohled na majetek, náklady ani výnosy. Účetní jednotky jsou povinny dodržovat obecně platné principy a zásady pro ČR, případně se řídit IFRS. Účetnictví umožňuje svými kontrolními mechanismy průběžně kontrolovat stav majetku. Jako jediné plní funkci splnění daňových povinností dle platné daňové soustavy ČR.

Splnění cíle úvodní kapitoly nastane:

Pokud jste řádně prostudovali doporučený text, pochopili jste význam a podstatu základních kategorií a pojmů, základní techniku vykazování a na základě toho chápete, že účetnictví je zdrojem řady ekonomických, ale i neekonomických, běžně provozních informací určených pro řízení a rozhodování.

Pojmy k zapamatování, které jsou stavebním kamenem pro další úspěšné studium:

Aktiva, pasiva, rozvaha, typy cen, účet, účetní knihy, účtová osnova (obsahovou náplň najdete v tutoriálu, v základní literatuře.)

1.3.1 Úkoly k procvičení a zopakování

Tyto úkoly vám umožní vyhodnotit, do jaké míry jste studijní látku zvládli a jste připraveni pokračovat ve studiu dalšího modulu.

Kvízové otázky

1) Aktiva jsou

- dlouhodobým majetkem podniku
- jsou předpokladem podnikání
- vložené prostředky vzniklé v minulosti a u nichž se očekává budoucí ekonomický prospěch
- veškeré peněžní prostředky v hotovosti a u bank vykazována v účetnictví

2) Pasiva jsou

- naše dluhy vůči okolnímu prostředí
- zdroje krytí našich aktiv
- všechno to, co vložili zakladatelé do podnikání
- úvěry u bank krátkodobé i dlouhodobé

3) Účetnictví je upraveno

- systémem závazně používaných účtů
- zákonem o účetnictví
- daňovými zákony a vyhláškami pro vedení účetnictví
- obecně platnými normami pro vedení účetnictví

4) Pořizovací cena je

- ocenění pro vklad pořizovaného vkladu do společnosti zakladatelem
- cena pro zařazení zásob do stavu majetku
- cena, za kterou byl majetek získán včetně nákladů s jeho pořízením souvisejících
- používána při pořízení dlouhodobého majetku

5) Náklady představují

- ekonomický prospěch, protože se zhodnotí prodejem
- spotřebované nákupy
- vznik dluhu do doby jejich úhrady
- úbytek aktiv nebo vznik závazků

6) Účetní období je

- jeden kalendářní rok
- dvanáct po sobě jdoucích měsíců, zkrácené nebo prodloužené až o 3 měsíce
- si určí účetní jednotka sama v rámci volnosti volby metod
- hospodářský rok v souladu s obecnými zásadami pro EU

Správné odpovědi

1c) 2b) 3d) 4c) 5d) 6b)

Jednoznačnou odpověď naleznete v základní literatuře, kde jsou definice pojmů.

Vyberte správnou odpověď

P – pravda, N - nepravda

- 1) Bilanční rovnováha je rovnost mezi aktivy a pasivy
- 2) Vlastní kapitál tvoří vše, co majitelé do podnikání vložili
- 3) Hospodářský výsledek je rozdíl mezi náklady a výnosy
- 4) Veškeré výnosy podnik získává prodejem svých výrobků a služeb

- 5) Princip historické ceny znamená ocenění na bázi těch cen (nákladů), které byly v minulosti na jejich pořízení vynaloženy
- 6) Účetní knihy jsou vázané knihy, které slouží pro evidenci majetku a dluhů podniku.
- 7) Účetnictví je systémem, který podává přehled o aktivech, pasivech, jejich změnách, pohledávkách, nákladech a závazcích a výsledku hospodaření.

Řešení:

1P) 2N) 3P) 4N) 5P) 6N) 7N)

2 – Vlastní kapitál tvoří vlastní zdroje – vklady + výsledek hospodaření jako výsledek činnosti

4 – Výnosy vznikají realizací, zhodnocením – např. úroky

6 – Účetní knihy – deník, hlavní účetní kniha, kniha podrozvahové evidence, analytických účtů vedeny v tištěné podobě nebo technickými prostředky (v elektronické podobě)

7 – účetnictví také podává přehled o závazcích

Úkoly a odpovědi

Rozhodněte, zda odpovědi jsou správné, zaškrtněte, co tam nepatří, nebo naopak doplňte chybějící:

- 1) Základní povinné účetní výkazy jsou rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o změnách vlastního kapitálu, výkaz cash-flow.
- 2) Do vlastního kapitálu patří základní kapitál, bankovní účet, fondy ze zisku, darovaný počítač, výsledek hospodaření.
- 3) Dlouhodobý majetek jsou aktiva s dobou používání delší než jedno účetní období, např. budovy, stroje, počítače, průmyslová práva, běžný podnikatelský účet u banky, auta v prodejnách.
- 4) Harmonizace účetnictví je tvořena světovým konceptem IFRS
- 5) Která položka do výčtu nepatří: materiál, běžný účet, nedokončená výroba, dluh u dodavatelů za nakoupený materiál, odběratelé
- 6) Která položka nepatří do následujícího výčtu: budovy, stroje, odběratelé, cenné papíry k obchodování, rezervní fond, peníze v pokladně

Řešení:

- 1) povinné nejsou přehled o změnách vlastního kapitálu, výkaz cash-flow*
- 2) nepatří tam bankovní účet, darovaný počítač*
- 3) nepatří tam účet u banky, auta na prodejnách*
- 4) Patří sem také US GAAP, ČSÚ*
- 5) Dluh u dodavatelů za nakoupený materiál*
- 6) Rezervní fond*

Hodnocení úkolů na procvičení:

Správné řešení prvního úkolu max.. 12 bodů (otázka 2 body), min. požadavek 8 bodů

Správné řešení druhého úkolu max. 14 bodů (otázka 2 body), min. 10 bodů

Správné řešení třetího úkolu max. 18 bodů (otázka 3 body), min. 9 bodů

Pokud jste byli úspěšní ve svých odpovědích, stejně tak se vám podařilo úspěšně zvládnout průběžné úkoly, zvládli jste učivo a můžete pokračovat v dalším modulu. Pokud Vaše bodové hodnocení bylo **nižší než 27 bodů ze 44 bodů možných**, je nutné se vrátit na začátek studijní literatury a mezery ve znalostech doplnit.

Další studijní zdroje:

Zákon o účetnictví

Zákon o DPH

Meritum – účetnictví podnikatelů, Praha, Wolters Kluwer, 2009, ISBN 80-7357-074-2

Kovanicová, D.: Finanční účetnictví – Světový koncept, Praha, Polygon, 2005, ISBN 80-7273-129-7

1.3.2 Korespondenční úkol

Studenti pro demonstraci zvládnutí učiva v rámci I. modulu **sestaví za smyšlenou účetní jednotku přehled aktiv a pasiv = rozvahu**. Musí zde být zastoupeny veškeré složky dlouhodobého majetku v návaznosti na znalost této kategorie, zásoby, peněžní prostředky, pohledávky za odběrateli. Pasiva budou obsahovat složky vlastního kapitálu, fondy ze zisku, krátkodobé i dlouhodobé závazky.

Z takto sestavené rozvahy studenti **otevřou účty hlavní účetní knihy technikou podvojného a souvztažného zápisu, použijí počáteční účet rozvažný**. Zvolí si účetní období, typ cen pro oceňování pořizovaných aktiv. Tímto způsobem si vytvoří praktickou základnu pro procvičení základů finančního účetnictví, které bude předmětem II. modulu, na tuto rozvahu budou navazovat účetní operace ve fiktivním účetním období. Studenti si mohou ověřit praktické dovednosti základů účetnictví, schopnost aplikovat poznatky do konkrétní účetní praxe.

Úkol bude předložen ke kontrole pomocí e-mailové korespondence, studenti mohou také využít konzultační hodiny. Úspěšným úkolem bude ten, kdy bude rozvaha vykazovat bilanční rovnováhu, neboť toto je nezbytné pro práci v modulu II. Úkolem a cílem druhého soustředění bude na tento vstupní materiál dále navazovat, proto je nutné zpracovaný korespondenční úkol mít k dispozici při kontaktní formě studia v průběhu II. modulu.

Úspěšné splnění úkolu je primární pro zvládnutí ústní zkoušky, tvoří 25 % celkového potřebného bodového hodnocení praktické části závěrečné zkoušky.

2. modul II = 6 hodin

2.1 Průvodce studiem modulu č. II

Základy finančního účetnictví

Modul tvoří jedna souhrnná kapitola označena v přehledu předmětu číslem 7. Je rozdělena na 5 samostatných okruhů. Každý se zabývá vždy konkrétním druhem aktiv, pasiv, pohledávek nebo závazků.

Cílem této kapitoly je především tyto kategorie z pohledu účetního výkaznictví definovat, vymežit jejich postavení v majetku podniku, vysvětlit základní hospodářské operace, které s nimi vznikají a umět je účetními technikami zaznamenat.

V této kapitole probereme problematiku základů finančního účetnictví v návaznosti na uspořádání majetku, zdrojů krytí dle účtových tříd směrné účtové osnovy (**účtová třída 0, 1, 2, 3, 4**), **prohloubíme znalosti v účtování nákladů a výnosů v účtové třídě 5 a 6**. Shodné řazení subkapitol s účtovými třídami má zajistit jednodušší orientaci v problematice při samostudiu.

Pro studium jednotlivých oblastí použijte opět základní literaturu Kovanicová, D.: Abeceda účetních znalostí pro každého, postupy účtování si můžete procvičit a ověřit ve sbírkách příkladů, viz seznam literatury.

2.1.1 Dlouhodobá aktiva

Klíčová slova:

Dlouhodobá aktiva, hmotná aktiva, nehmotná aktiva, finanční aktiva, oceňování dl. aktiv, pořizovací cena, odpisy účetní a daňové, vyřazování dlouhodobého majetku

Dlouhodobá aktiva – účtová třída 0

Účel – mají zajistit rozšíření majetkové podstaty, umožňují podnikatelskou činnost. Nejsou cíleně určena k prodeji, mají sloužit dlouhodobě ke prospěchu účetní jednotky.

Nepodílí se přímo na tvorbě výsledku hospodaření, ale vytvářejí pro jeho vznik předpoklady. Doba jejich použití, zhodnocení je delší než jedno účetní období.

Členění dlouhodobého majetku:

Dlouhodobý nehmotný majetek (úč. skupina 01)

- a) zřizovací výdaje
- b) nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software,
- c) ocenitelná práva
- d) goodwill
- e) jiný dlouhodobý majetek – emisní povolenky
- f) nedokončený dlouhodobý majetek
- g) poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek (úč. skupina 02 – 03)

- a) pozemky, stavby
- b) samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- c) pěstitelské celky trvalých porostů
- d) základní stádo a tažná zvířata
- e) jiný dlouhodobý hmotný majetek

- f) nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
- g) poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
- h) oceňovací rozdíl k nabytému majetku

Limit výše ocenění si stanoví účetní jednotka sama svým interním předpisem podle principu významnosti. Daňově jsou hranice ocenění pro dl. nehmotný majetek ve výši 60 tis. Kč, pro hmotný 40 tis. Kč (viz zákon o dani z příjmu).

Dlouhodobý finanční majetek (úč. skupina 06)

- a) majetkové podíly
- b) jiné cenné papíry majetkové povahy
- c) nakoupené cenné papíry úvěrového charakteru
- d) půjčky jiným subjektům
- e) dlouhodobě termínované vklady peněžních prostředků

Tento majetek podnik nakupuje za účelem investování, zhodnocení je v podobě zisku nebo úroku, nejsou běžně určena k užívání v podniku samotném.

Oceňujeme při nákupu pořizovací cenou, při vzniku vlastní činností na úrovni vlastních nákladů. Majetek nalezený, darovaný pak reprodukční pořizovací cenou. K rozvahovému dni lze u vybraných aktiv použít reálnou hodnotu (viz kapitola oceňování), u finančního aktiva případně ekvivalencí.

Pořizování dlouhodobého majetku:

Koupí, vlastní činností, darem, nalezením při inventuře.

Při účtování cestou koupě na úrovni pořizovacích nákladů se používá tzv. kalkulační účet – 041,042,043

Nákup dlouhodobého aktiva:

	MD	D
Pořízení dlouhodobého aktiva	041/2/3	321
Vícenákłady spojené s pořízením	041/2/3	321, 622
Zařazení do stavu majetku	011/02x/06x	041/2/3

Dlouhodobý majetek hmotný a nehmotný podléhá **odpisům**. Představují opotřebení majetku vlivem používání či technického zastarávání. Odpisy vyjadřující reálný průběh používání majetku jsou účetními odpisy, daňové tvoříme dle zákona o dani z příjmu. Odpisy jsou pro podnik nákladem, účetně se projevují jako snížení hodnoty majetku, zároveň vyjadřují postupné snižování hodnoty majetku vlivem používání.

Účetní zachycení odpisů:

MD náklady (551) / D 07x,08x

Vyřazení majetku se děje prodejem, darováním, z důvodu technického zastarání, na základě vzniklých mank a škod. Může být převeden do osobního vlastnictví (u individuálního podnikatele). Majetek je nutné z evidence vyřadit poté, co je doúčtována případná zůstatková cena do nákladů.

Příklad:

Zachyt'te následující operace	MD	D
1. Nákup stroje za 80 000 Kč	pořízení dl.aktiva	dodavatelé
2. Montáž stroje 2 000 Kč	pořízení dl.aktiva	aktiva vnitrop. služeb
3. Zařazení do evidence 82 000 Kč	stroje	pořízení dl. Aktiva
4. Zaúčtován měsíční odpis 1 666 Kč	náklady odpisy	oprávky k dl. Aktivu
5. Vyřazení stroje z důvodu opotřebení	oprávky k dl.akt.	stroje

Otázka k zamyšlení: pokud rozumíte technice zápisů u tohoto jednoduchého příkladu, pochopili jste problematiku účtování dlouhodobých aktiv, zvládnete další okruhy. Na stejných principech je založeno účtování i jiných složek majetku (např. zásob, kr. cenných papírů). Z tohoto praktického důvodu je pro úspěšné studium primární pochopit princip účtování již v úvodní části základů finančního účetnictví .

Opora v základní literatuře:

Kapitola 13.1-13.7, Sbíрка příkladů Účetnictví I, kapitola I, str. 27, Sbíрка příkladů a řešených úloh ze základů finančního účetnictví (dále Sbíрка úloh), kapitola 6 – Dlouhodobý majetek České účetní standardy – 013, 014

Úkol: Vyjmenujte příklady vícenákladů, které zvýší cenu pořizovaného aktiva

Uveďte příklad majetku tzv. neodepisovaného, proč nejsou odpisy účtovány?

Co je zůstatková cena?

Procvičte si účtování dlouhodobého majetku ve:

Sbírcce příkladů Účetnictví I – příklady jsou doplněné o správné řešení, dále

Sbíрка úloh – kap. 6 – dlouhodobý majetek

Správné odpovědi na otázky najdete v literatuře Kovanicová, D.: Abeceda účetních znalostí, kap. 13, dále vyhláška č. 500/2002 pro podnikatele - § 47,

Pokud jste odpověděli správně, pokračujte ve studiu, v opačném případě se musíte vrátit na začátek kapitoly a látku dostudovat.

2.1.2 Zásoby

Klíčová slova:

Zásoby, druhové členění zásob, oceňování zásob, nakupované zásoby, zásoby vlastní výroby, inventarizace zásob, opravné položky k zásobám, nevyfakturované dodávky, materiál/zboží na cestě, analytická evidence zásob.

Zásoby – účtová tř. 1

Zásoby patří do oběžného (krátkodobého) majetku. Jsou různorodé, váží vysoké finanční prostředky, je třeba jim věnovat pozornost s ohledem na hospodárnost. Účetnictví systémem důsledných **inventarizací** to umožňuje. Zásoby buď nakupujeme (materiál, zboží) nebo vyrobíme v rámci vlastní činnosti (nedokončené výrobky, polotovary, výrobky).

Materiál lze dál členit podrobněji podle účelu užití – suroviny, pomocné látky, náhradní díly, obaly, obalové materiály.

Do zásob zařadíme drobný hmotný majetek – nesplňuje kriteria pro zařazení do dlouhodobého majetku s ohledem na požadované ocenění.

Do zásob patří zvířata, na samostatném účtu sledujeme poskytnuté zálohy na zásoby.

Princip opatrnosti je u zásob realizován správným oceněním. V případě přechodného nadhodnocení zásob se vytvářejí opravné položky na vrub nákladů, vyjadřují pokles hodnoty, snížení ekonomického prospěchu, který nelze prodejem dle původního ocenění zpět získat.

Oceňování zásob - pořizovací cenou – nakoupené zásoby

- ve vlastních nákladech – zásoby vytvořené vlastní činností

U zásob se využívají oceňovací techniky, které respektují princip historické ceny – technika FIFO, průměrování nebo ocenění v předem stanovených cenách se samostatným sledováním cenových odchylek (příklad na uplatnění těchto technik najdete Kovanicová, Abeceda, kapitola 14.3, příklady 14.1., 14.2.).

Účtování zásob může být průběžné, pomocí kalkulačních účtů (účty 111, 131 - viz obdoba u dl. majetku) – označováno jako **způsob A**, nebo o veškerých nakoupených zásobách účtujeme přímo do nákladů – **způsob B**.

Schématické znázornění postupů účtování naleznete v kapitole 14 – obr. 14.1, 14.2, příklad 14.3, 14.4 základní literatury.

Zásoby vlastní výroby představují aktivaci – náklady spotřebované na výrobu jsou aktivovány jako přírůstek zásob a jsou promítnuty do výnosů jako změna stavu zásob vl. výroby (**MD 122 / D 612** – přírůstek zásob nedokončené výroby), opačným zápisem proúčtujeme úbytek stavu zásob vlastní výroby (612/122).

Při účtování o nakupovaných zásob je proúčtována u plátce DPH daň následujícím způsobem:

Nákup od tuzemského dodavatele:

	MD		D	
Nákup materiálu	pořízení materiálu 111	100 Kč	Dodavatelé 321	120 Kč
(Došlá faktura)	DPH	343 20 Kč		

U zásob se pravidelně při účetní závěrce proúčtují **inventarizační rozdíly** - manka, přirozené úbytky či přebytky. Ovlivní náklady nebo výnosy, následně výsledek hospodaření. Vzhledem k charakteru zásob je důležitá **analytická evidence** – podle potřeb finančního řízení, pro evidenci skladového hospodářství, podle likvidity apod.

Opora v základní literatuře:

Kapitola 14, Sbíрка Účetnictví I – účtování o zásobách, str. 27, Sbíрка úloh – kap. č. 7, České účetní standardy - 015

Úkol k procvičení : naznačte účtování u následujících operací:

	MD	D
1. Nákup materiálu v pořizovací ceně		
2. Náklady spojené s dopravou		
3. Převzetí na sklad		
4. Výdejka materiálu do výroby		
5. Přírůstek zásob výrobků ve vlastních nákladech		
6. Zjištěno zaviněné manko ve zboží Přirozený úbytek materiálu rozprášením		
7. Vyskladněné zboží z důvodu prodeje		
8. Pokles hodnoty zásob materiálu		

Řešení :

	MD	D
1. Nákup materiálu v pořizovací ceně	111 343	321
2. Náklady spojené s dopravou	111	321
3. Převzetí na sklad	112	111
4. Výdejka materiálu do výroby	501	112
5. Přírůstek zásob výrobků ve vlastních nákladech	123	613
6. Zjištěno zaviněné manko ve zboží Přirozený úbytek materiálu rozprášením	549 501	132 112
7. Vyskladněné zboží z důvodu prodeje	504	132
8. Pokles hodnoty zásob materiálu	559	191

Sebehodnocení: Shoduje se Vaše řešení s uvedeným postupem, pokud ano, jste připraveni přistoupit ke studiu další kapitoly. Pokud jste nepřekročili 50 % úspěšnosti, je nutné se vrátit k prostudování základní literatury, využijte příklady z doporučených sbírek, můžete správnost ověřit porovnáním s řešenými příklady.

2.1.3 Krátkodobý finanční majetek a krátkodobě úvěry

Klíčová slova:

Pokladna, bankovní účet, ceniny, úvěry, krátkodobé cenné papíry, akcie, dluhopisy, eskontní úvěr, platební styk, kurzové rozdíly, cenné papíry určené k obchodování, držené do splatnosti, pořizovací cena cenného papíru, opravné položky k cenným papírům

Krátkodobý finanční majetek a krátkodobě úvěry - účtová tř. 2

Krátkodobý finanční majetek představují peněžní prostředky v hotovosti, ceniny – kolky, poštovní známky, telefonní karty, dosud ještě stravenky), peněžní prostředky uložené na účtech u bank, krátkodobé cenné papíry.

Pro zúčtování převodu peněz mezi pokladnou, bankovními účty a bankovními úvěry je používán účet peníze na cestě (261) - řeší časový nesoulad mezi peněžní transakcí a řádným účetním dokladem stvrzujícím provedení operace.

Tato účtová třída slouží k zaúčtování platebního styku – hotovostního i bezhotovostního. Operace musí být doloženy řádnými účetními doklady. Podnik může disponovat korunovou pokladnou, účtem znějící na cizí měnu. Na konci účetního období je nutné vyúčtovat kurzové rozdíly – ovlivní náklady v případě **kurzové ztráty (563)**, v případě výhodnějšího kurzu v době zúčtování vznikají **kurzové zisky (663)** a navýší výnosy.

Ceniny jsou zvláštním druhem krátkodobého finančního aktiva, slouží k úhradě vybraných druhů služeb. Jejich spotřeba ovlivní náklady podle konkrétního typu. Jsou vykázány jako spotřeba materiálu, náklady na služby, poplatky orgánům státní správy.

Krátkodobé bankovní a eskontní úvěry jsou půjčky od bank poskytnuté za určitých podmínek na konkrétní účel. Eskontní úvěr je bankou poskytnut při postoupení směnky k inkasu před lhůtou splatnosti, banka přebírá odpovědnost za vymožení dlužné částky. Na tuto přechodnou dobu poskytuje eskontní úvěr, který je zatížen úrokem – diskontem a pro podnik znamená náklad.

Schéma účtování úvěrů naleznete v základní literatuře v kapitole 15. příklad 15.1, 15.2

Mezi krátkodobé finanční výpomoci patří **dluhopisy (úč. skupina 24)** - jedná se o půjčky na základě emitovaného dlužného (úvěrového) cenného papíru v souladu se zákonem o dluhopisech (viz podrobnější informace). Dluhopis pro emitenta je zatížen nákladovým úrokem, pro věřitele je to odměna za půjčku. (schéma účtování příklad 15.3 kapitoly 15 základní literatury).

Krátkodobé půjčky od jiných osob mohou být realizovány také na základě smlouvy s věřitelem, kterému je půjčka jištěna zástavou – např. vlastní nemovitostí .

Krátkodobý finanční majetek (úč. skupina 25)

Tato skupina představuje držení krátkodobých cenných papírů a cenné papíry, které byly vydány podnikem samotným.

Přehled cenných papírů včetně ocenění lze nalézt v tabulce 15.1 základní literatury v kapitole 15. Cenné papíry jsou a) majetkové b) dluhové, papíry jsou drženy do splatnosti či jsou určeny k obchodování. Zhodnocením cenných papírů je úrok, tržní cena získaná prodejem snížena o cenu nákupu.

Cenné papíry podléhají **inventarizaci**, při které lze konstatovat nejistotu v podobě budoucího rizika poklesu hodnoty - účetní jednotka může vytvořit opravné položky na vrub nákladů. Pokud důvody pominou, je nutné ji zrušit. Účetně bychom tuto transakci zachytili:
MD 579 / D 291 .

U krátkodobého finančního majetku a půjček je důležitá analytická evidence, která je vedena podle např. jednotlivých bank, druhů cenných papírů apod.

Opora v základní literatuře:

Kapitola 15, české účetní standardy - 016, Sbírká příkladů Účetnictví I, str. 51, Sbírká úloh – kapitola 8 –finanční majetek

Otázky k zamyšlení: 1) Vysvětlíte rozdíl mezi cenným papírem majetkovým a dluhovým?
2) Lze využít pro ocenění krátkodobých cenných papírů reálnou hodnotu?

Odpověď: 1) u majetkového papíru je podnik věřitelem, u dluhového dlužníkem
2) ano, u CP určených k obchodování

Úkol: doplňte způsob zaúčtování

	MD	D
1. Z pokladny zaplacen nákup kolku		
2. Z bank. účtu uhrazeno nájemné		
3. Nákup kr. akcií – přímá úhrada bank. převodem		
4. Emise kr. dluhopisů		
5. Zaplacen z bank. účtu úrok z úvěru		
6. Prodány akcie v tržní ceně prostřednictvím banky		

Řešení: 1) 213/211, 2) 518/221. 3) 259/221, 4) 375/241, 5) 562/221, 6) 221/661

Sebehodnocení: Pokud bylo vaše řešení úspěšné více jak ve třech operacích, můžete pokračovat ve studiu. V opačném případě je nutné se vrátit na začátek kapitoly, případně prostudovat obecné principy pro vedení účetnictví.

2.1.4 Zúčtovací vztahy

Klíčová slova:

Pohledávky, závazky, směnka k inkasu, směnka k úhradě, eskont směnky, oceňování pohledávek/závazků, opce, deriváty

Zúčtovací vztahy – účtová třída 3

Zúčtovací vztahy prezentují vztahy účetní jednotky k okolí, v této účtové třídě jsou také zahrnuty vztahy uvnitř účetní jednotky, zejména se zaměstnanci, ale také se společníky, členy sdružení apod.

Zúčtovací vztahy mají charakter na jedné straně **pohledávky**, na druhé straně **závazku**. Úhradou pohledávky se zvyšuje zpravidla zásoba peněz, vznik závazku představuje náklad, který bude nutné následně uhradit.

Mezi základní skupiny zúčtovacích vztahů patří:

Pohledávky a závazky z obchodního styku (dodavatelsko odběratelské vztahy, mohou být ošetřeny **směnkami** – směnkou k inkasu, směnkou k úhradě) – úč. sk. 31/32

Zúčtování se zaměstnanci – úč. skupina 33

Zúčtování daní a dotací – úč. skupina 34

Pohledávky a závazky ke společníkům, členům družstva, k členům konsolidačního celku – úč. skupina 35/36

Pohledávky/závazky spojené s prodejem/koupí podniku nebo jeho části – úč. skup. 37

Pohledávky spojené s deriváty – úč. skup. 37

Kromě těchto jsou zde zahrnuty přechodné položky, které mají za cíl uspořádat náklady a výnosy tak, aby byly zařazeny věcně a časově do správného účetního období. Budou probrány podrobně v rámci III. modulu při uzávěrkových operacích.

V účtové třídě 3 jsou zahrnuty jak krátkodobé, tak i dlouhodobé pohledávky, závazky pouze krátkodobé (dlouhodobé jsou v úč. tř. 4, viz dále).

Pohledávky jsou vykazovány na straně aktiv, závazky na straně pasiv rozvahy, z tohoto pak vyplývá zúčtování na konkrétních účtech úč. třídy 3 jednotlivých věcně příslušných účtů: Přírůstek/vznik pohledávky se zaúčtuje na straně MD příslušného účtu, úbytky D Přírůstek/vznik dluhu se zaúčtuje na straně D příslušného účtu, úbytky MD

Pohledávky jsou oceňovány jmenovitou hodnotou, příp. pořizovací cenou při jejich odkupu, na konci účetního období u pohledávky určené k obchodování reálnou hodnotou, **závazky** oceňujeme jmenovitou hodnotou.

U pohledávek a závazků platí zákaz vzájemného vyrovnání, je nutné je proúčtovat ve výši, jaké vznikly. U zahraničních pohledávek / závazků při přepočtu na českou měnu mohou vznikat kurzové rozdíly – promítnou se do nákladů (kurzové ztráty účet 563), do výnosů (kurzové zisky účet 663).

Pohledávky i závazky je nutné sledovat analyticky (podle měn, domácí/tuzemské, pohledávky promlčené, nepromlčené, v insolvenčním řízení, podle věřitelů apod.).

Opora v základní literatuře:

Kapitola 16. Ke studiu využijte názorný příklad 16.1, obr. 16.1, příklad 16.2, 16.3, 16.4, 16.5 České účetní standardy - 017, Sbíрка příkladů Účetnictví I, kap. 4, str. 59, Sbíрка úloh - kap. 9.

Otázka k zamyšlení:

Jaké důsledky účetní i neúčetní mají pro podnik pohledávky po splatnosti?

Odpověď:

Vytvářejí se účetní opravné položky na vrub nákladů dle svého vnitřního účetního předpisu, nejsou daňově uznatelné.

Pohledávky po splatnosti nepříznivě působí na cash-flow, ohrožují finanční stabilitu, v případě plátců DPH je nutné odvést tuto daň, bez ohledu na dobu úhrady této pohledávky odběratelem, podléhají dani z příjmů, ale příjem nenastal. Od novely zákona o DPH od 1.4. 2011 lze za určitých podmínek stanovených tímto zákonem nárokovat DPH zpět u některých přihlášených pohledávek v insolvenční.

2.1.5 Dlouhodobé závazky a cizí zdroje

Klíčová slova:

Dlouhodobý úvěr, dlouhodobé směnky, dlouhodobé dluhopisy

Dlouhodobé závazky - účtová třída 4 (skupina 46 – 47)

Dlouhodobé závazky představují závazky se splatností delší než jedno účetní období. Rozhodující pro zařazení závazku do této kategorie je čas, pokud doba do splatnosti je již kratší než 12 měsíců, je v rozvaze závazek vykázán jako krátkodobý. Rozvaha má podávat věrný obraz o finanční pozici účetní jednotky.

Do dlouhodobých závazků zahrnujeme:

Dlouhodobé bankovní úvěry – úč. skupina 46

Účtování je obdobné jako u úvěru krátkodobého, úvěr je zatížen úrokem, který je nutné časově rozložit do příslušných účetních období.

Dlouhodobé závazky – úč. skupina 47

- závazky v rámci konsolidačního celku
- závazky k účetním jednotkám pod podstatným vlivem, závazky z dlouhodobých přijatých půjček
- vydané dlouhodobé dluhopisy
- závazky z nájmu
- dlouhodobě přijaté zálohy
- dlouhodobé směnky k úhradě
- ostatní dlouhodobě závazky

Dl. závazky jsou vykazovány v rozvaze na straně pasiv. Pro studium účtování využijte příklad 17.7, 17.8 v základní literatuře v kapitole 17.

Opora v základní literatuře:

Kapitola 17.2, Sbírká Účetnictví II – kap. III/4 - dlouhodobé závazky

2.2 Shrnutí kapitoly

V účetní jednotce probíhají hospodářské děje, které změny stav aktiv, pasiv, zakládají pohledávky či závazky. Tyto operace se dotýkají účetních kategorií, které je nutné věrně a poctivě zaznamenat. V praxi to znamená zaúčtovat je na účtech platné účtové osnovy podle jednotlivých účetních tříd a skupin, na konkrétní syntetické účty. Je nutné respektovat zásady oceňování jednotlivých aktiv, závazků, základní účetní metody a postupy, které mají za cíl zachytit tyto děje tak, aby na základě sestavené účetní závěrky ze zůstatků všech syntetických účtů byl podán poctivý pohled na finanční situaci sledované účetní jednotky.

Hospodářské operace ovlivňují majetek i závazky, vyvolané změny jsou průběžné v účetním období proúčtovány ve vzájemných vazbách, jak na účtech aktivních, tak pasivních, mohou znamenat vznik nákladů a výnosů, vždy podvojným a souvztažným zápisem, čímž je průběžně zaručena bilanční rovnováha, která je základem podvojného finančního účetnictví. Je nutné rozlišovat aktiva podle doby držení, použití, návratnosti, podle účelu použití, závazky sleduje účetní jednotka podle času.

Splnění cíle této kapitoly nastane, pokud budete umět základní hospodářské operace zaúčtovat na účtech platné účtové osnovy, budete chápat jejich dopad do finanční pozice podniku. Prokážete praktickou znalost techniky účtování.

K úspěšnému zvládnutí **je nutné rozumět kategoriím**: dlouhodobá aktiva, odpisy, zásoby, platební styk, úvěry, cenné papíry, pohledávky a závazky z obchodně závazkových vztahů, jiné pohledávky a závazky (obsah naleznete v tutoriálu, v základní literatuře).

2.2.1 Úkoly k zopakování a procvičení

Vyberte správnou odpověď

1. Dlouhodobá aktiva se člení na:

- stavby a stroje, zásoby, vlastní kapitál a cizí zdroje
- odpisovaná a neodpisovaná dlouhodobá aktiva
- hmotná, nehmotná a finanční investice

2. Odpisy vyjadřují:

- ztrátu hodnoty aktiva
- pokles ocenění vlivem zastarání aktiva
- opotřebení aktiva

3. Zásoby oceňujeme:

- pořizovací cenou
- podle konkrétního druhu možnými typy cen dle zákona o účetnictví
- metodou FIFO, průměrnou cenou

4. Eskont směnky představuje:

- odprodej směnky k inkasu bance před lhůtou splatnosti
- odprodej směnky k úhradě bance před lhůtou splatnosti
- vydání směnky za účelem prodeje

5. Kategorie peníze na cestě znamená:

- peníze, které nemáme k dispozici, ale očekáváme z brzké úhrady
- účetní kategorie, která řeší časový nesoulad mezi pohybem peněz a účetním dokladem
- příklad odvodu peněz do banky, ještě nejsou doručeny, jsou na cestě

6. Krátkodobé cenné papíry v účetní jednotce představují:

- papíry, které nemají důvod pro držení v budoucnosti
- majetkové cenné papíry
- takové cenné papíry, u nichž zhodnocení bude realizováno do doby 12 měsíců

7. Dlouhodobé závazky:

- nebyly splaceny v rámci jednoho účetního období z důvodu nedostatku finančních prostředků
- patří mezi pasiva
- představují dlouhodobé cizí zdroje

Řešení: 1c), 2c), 3b), 4a), 5b), 6c), 7c)

Test pravdivosti a nepravdivosti

P – správné zaúčtování, N – špatné zaúčtování

	MD	D
1. Nákup stroje	042/343	321
2. Doprava stroje	042/343	321
3. Převzetí stroje do stavu majetku v pořizovací ceně	022	321
4. Zaúčtovány odpisy stroje	551	082
5. Přírůstek zásob polotovarů	123	622
	221	259
6. Nákup krátkodobých akcií		
7. Odběratelé se zavázali uhradit směnkou, směnka je zatížena směnečným úrokem	311 562	251
	462	221
8. Banka poskytla dlouhodobý úvěr a převedla ho na BÚ		
	521	221
9. Vyúčtovány hrubé mzdy zaměstnancům		
	221	364
10. Společníkům byl vyplacen podíl na zisku		
	375	473
11. Emise dlouhodobého dluhopisu		
	341	221
12. Zaplacená záloha na daň z příjmu		

Správné odpovědi:

1.P, 2P, 3 N(022/042), 4.P, 5N (122/612), 6 N (259/221), 7 N (251/ 311,662), 8 N (221/462), 9 N (521/331), 10 N (364/221), 11 P, 12 P.

Hodnocení:

Blok „vyberte správnou odpověď“ – maximální počet bodů 14 bodů, min. požadavek 8 bodů,
Blok „správné a nesprávné odpovědi“ – maximální počet bodů 36 bodů, min. požadavek 7 operací správně, tj. 21 bodů.

Pro úspěšné zvládnutí kapitoly je třeba dosáhnout **celkem 29 bodů z 50 možných.**

Pokud vaše bodové hodnocení bude nižší, je třeba se vrátit k jednotlivým kapitolám modulu II, prostudovat danou problematiku. Úspěšnost studia ověřte splněním průběžných úkolů na požadované úrovni. Poté byste měli být vybaveni dostačujícími teoretickými i praktickými znalostmi pro splnění závěrečných úkolů k procvičení.

Další studijní zdroje:

Meritum – účetnictví podnikatelů, Praha, Wolters Kluwer, 2009, ISBN 80-7357-074-2

Kovanicová, D.: Finanční účetnictví – Světový koncept, Praha, Polygon, 2005, ISBN 80-7273-129-7

Odborný časopis Účetnictví, Svaz účetních, ISSN 0139-5661

2.2.2 Korespondenční úkol

Student prokáže znalost problematiky II. modulu svojí samostatnou volbou konkrétních hospodářských operací v založené účetní jednotce z I. modulu. Student v práci pokračuje a vytváří tak účetní deník, který bude obsahovat operace ze základů finančního účetnictví. Operace musí postihnout veškerá aktiva, dlouhodobá, operace zachycující pořízení, zařazení do evidence, odpisy a také varianty vyřazení. Obdobně bude student postupovat u dalších skupin aktiv, tj. zásob, krátkodobého finančního majetku, do pomyslného účetního deníku zařadí operace spojené s účtováním cenných papírů, směnek, pohledávek a závazků krátkodobých i dlouhodobých. Z každé účtové třídy by měly být zařazeny operace v počtu cca 8 – 10 operací.

Uvedeným způsobem student prokáže schopnost sám formulovat operace na základě získaných teoretických znalostí. Zpracováním úkolu z modulu II znalosti dále prohlubuje, dokáže základní účetní operace zaúčtovat, a tím získává praktické dovednosti pro vedení účetnictví.

Student zpracovaný účetní deník k ověření správnosti řešení předkládá vyučujícímu ke kontrole formou e-mailové zprávy na levickova@vsh.cz, případné problémy může řešit v rámci konzultačních hodin či krátkých konkrétních dotazů formou e-mailové zprávy. Výsledný účetní deník pak převede do zápisů hlavní účetní knihy, kterou má již otevřenou v rámci úkolu I. modulu. Správnost zaúčtovaných operací by měla překročit 70 % navržených operací. Splnění korespondenčního úkolu je nezbytné pro závěrečnou práci, která bude dokončena ve III. modulu a bude součástí hodnocení závěrečné zkoušky.

Úkol v tomto modulu představuje celkem 50 % hodnoty z celkového hodnocení praktické části zkoušky.

3. Modul III

3.1 Průvodce studiem modulu III

Účetní závěrka a operace spojené s uzavíráním účetního období – 6 hodin

V úvodní části je výuka zaměřena na vlastní kapitál, který představuje hodnotu majetku, která vlastníků, zakladatelům skutečně patří. Modul je vyústěním dosavadního studia základů finančního účetnictví, v rámci tohoto modulu jsou prezentovány operace zaměřené na proces uzavření účetního období a zejména pak na sestavení účetních výkazů a splnění účetní závěrky včetně daňové povinnosti k dani z příjmu. Modul je rozčleněn na 4 samostatné celky, které na sebe logicky navazují, jsou zaměřeny na specifické účetní operace, jejímž cílem je zajistit, aby operace, které věcně a časově s daným obdobím souvisí, byly do tohoto období také zaúčtovány:

- vlastní kapitál
- vybrané operace finančního účetnictví
- harmonogram prací spojených s účetní závěrkou

- účetní závěrka

Cílem tohoto modulu je dovést studenty k poznání, že řádně vedeným účetnictvím v průběhu účetního období lze získat finální pohled na majetkovou pozici podniku, na úroveň hospodaření pomocí sestavených účetních výkazů, které slouží celé řadě uživatelů, zejména vlastníkům a daňovým orgánům.

Pro studium použijte základní literaturu Kovanicová, D., Abeceda účetních znalostí, Sbíрку příkladů Účetnictví II, zejména pak kapitolu IV věnovanou účetní závěrce.

3.1.1 – Vlastní kapitál

Klíčová slova:

Základní kapitál, fondy tvořené ze zisku, rezervní fond, snížení, zvýšení základního kapitálu, emise akcií, výsledek hospodaření kumulovaný z minulých let, výsledek hospodaření za běžné období, vypořádací podíl společníka společnosti s ručením omezeným, účet individuálního podnikatele,

Vlastní kapitál zahrnuje vložené zdroje vlastníky (právníckými i fyzickými osobami) z externích zdrojů a zdroje vytvořené vlastní činností podniku – zisk / ztráta. Vlastní kapitál může vznikat kapitalizací závazků, kdy cizí zdroje se mění vlastní výměnou dluhopisů za akcie

Vlastní kapitál zahrnuje:

- základní kapitál
- kapitálové fondy
- fondy tvořené ze zisku
- nerozdělené / neuhrazené výsledky hospodaření z minulých let
- výsledek hospodaření z běžného účetního období

Základní kapitál je tvořen v souladu s ustanovením obchodního zákoníku podle právní formy podnikání vklady, úpisem akcií, členskými vklady ve výši normou předepsané.

Zvyšování základního kapitálu se děje v **akciové společnosti** úpisem nových akcií, výměnou dluhopisů za akcie, z vlastních zdrojů převodem z ostatních složek vlastního kapitálu cestou vydáním nových akcií, zvýšením jmenovité hodnoty.

Pro studium zaúčtování použijte schéma z příkladu 17.2 a příkladu 17.3, příkladu 17.4.

Snižování základního kapitálu nesmí překročit zákonnou výši a lze ho realizovat zničením vlastních akcií, vzetí akcií z oběhu, snížením jmenovité hodnoty akcií, upuštěním od vydání nových akcií.

V případě společnosti s ručením omezeným se jedná o dodatečné vklady peněžní či nepeněžní při zvyšování, snížení základního kapitálu probíhá v závislosti na rozhodnutí valné hromady – např. odchodem společníka, jehož obchodní podíl je mu vyplacen jako součást vypořádacího podílu na celkové hodnotě vlastního kapitálu.

Základní kapitál, včetně jeho změn musí být zapsány do obchodního rejstříku – do doby provedení zápisu se použije k jeho vykazování přechodně účet 419 – změny základního kapitálu.

Kapitálové fondy tvoří zejména **emisní ažio** - účet 412 (představuje rozdíl mezi jmenovitou hodnotou akcií či vkladu a jeho vyšším emisním kurzem), ostatní kapitálové fondy – 413 (dodatečné vklady nezvyšující základní kapitál, přijaté dary. Patří sem fondy tvořené z nerealizovaného zisku /ztráty – např. oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách (fúze).

Významnou složkou jsou **fondy tvořené ze zisku** – úč. skupina 42. Specifické postavení má zákonný rezervní fond (účet 421), jeho tvorba a užití je určena obchodním zákoníkem. Může se tvořit při založení společnosti, pokud tak stanoví zakladatelská smlouva (u a.s.), nebo průběžně z vykázaného zisku. Účetní jednotka si může tvořit statutární a ostatní fondy, jejich tvorba a užití je v kompetenci účetní jednotky dle rozhodnutí statutárních orgánů (např. sociální fond).

Do složky vlastního kapitálu patří nehrazená ztráta z minulých let (účet 429), nerozdělený zisk minulých let (účet 428).

Výsledek hospodaření za běžné účetní období (účet 431) je výsledkem hospodářské činnosti za účetní období a jeho zjištění je výsledkem provedené účetní závěrky. Této kategorii je věnována pozornost v kapitole 11 – účetní závěrka.

Účet individuálního podnikatele – 491

U individuálního podnikatele plní funkci základního kapitálu. Zachycuje veškeré vklady peněžní či nepeněžní do podnikání, stejně tak výběry. Nezapisuje se do obchodního rejstříku, podnikatel netvoří fondy, užití je výlučně v rukách podnikatele.

Pro studium postupu účtování použijte schéma z příkladu 17.6 základní literatury.

Studijní opora v základní literatuře:

Kapitola 17.1 – 17.1.1 – 17.1.2, sbírka příkladů Účetnictví II – kapitola III/1-2, vlastní zdroje České účetní standardy - 012

Úkol: Zamyslete se nad účtováním transakcí týkající se vlastního kapitálu u akciové společnosti, poté je zkuste sami zaúčtovat :

<i>Text operace</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
Úpis akcií na tvorbu základního kapitálu včetně emisního Avia	353	419 412
Částečná úhrada v peněžní podobě	221	353
Vkladem auta	022	353
Zápis základního kapitálu do obchodního rejstříku	419	411
Zvýšení rezervního fondu ze zisku	431	421
Úhrada ztráty z minulých let z emisního ažia	412	429
Přiznání podílu na zisku	431	364
Nerozdělený zisk převeden do dalšího účetního období	431	428

Sebehodnocení: pokud jste porozuměli způsobu zaúčtování operací, zvládli jste problematiku účtování v kategorii vlastního kapitálu, chápete věcnou náplň jednotlivých položek.

3.1.2 Vybrané operace finančního účetnictví

Klíčová slova:

Náklady a výnosy příštích období, příjmy a výdaje příštích období, komplexní náklady příštích období, přechodná aktiva a pasiva, akruální princip, rezervy.

Přechodná aktiva a pasiva – účtová skupina 38

V rozvaze je nutné vykázat veškerá aktiva a závazky, která s vykazovaným obdobím souvisejí. Do výsledku hospodaření musíme zahrnout takové náklady a výnosy, které věcně a časově patří do sledovaného účetního období. Jedná se o respektování **akruálního principu pro vedení účetnictví**.

Časové rozlišení nákladů a výnosů:

Náklad byl uhrazen v běžném období, spotřeba nastane v příštím období = **náklady příštích období (účet 381)**, např. zaplacení nájemné v prosinci na leden příštího účetního období – 381/221

Náklad byl realizován, ale bude uhrazen v příštím roce = **výdaje příštích období (účet 383)**, např. úroky z úvěru za prosinec budou proúčtovány bankou v lednu. 562 / 383

Přijatý obnos peněz za výkony, které budou realizovány v příštím roce = **výnosy příštích období (účet 384)**, např. zaplacení nájemné dopředu v prosinci na další účetní období 221 / 384.

Výkon realizovaný v běžném období nebyl vyfakturován, ani uhrazen, bude proúčtován v běžném období jako **příjmy příštích období (účet 385)** – např. pevné úroky z aktiva prokazatelně se vztahují k běžnému období, banka je připíše v lednu následujícího roku 385 / 662.

V praxi nastává situace, kdy vznikají různé druhy nákladů vztahující se k jednomu účelu, nejsou realizovány, je třeba je časově rozlišit = **komplexní náklady příštích období (účet 382)**, např. náklady na reklamní kampaň v běžném období, realizována bude příští rok, náklady běžného roku převedeme jako komplexní náklady do příštího období, kdy v tomto období budou vznikat výnosy. Uvedeným postupem se zajistí časová a věcná shoda nákladů a výnosů. V běžném období proúčtuje komplexní náklady příštích období MD 382 / D 555, následující rok promítneme do běžného období náklady poměrně opačným zápisem MD 555 / D 382).

Podrobnější vysvětlení včetně příkladů naleznete ve Sbírce Účetnictví II, kapitola časového rozlišení nákladů a výnosů.

Pro správné pochopení této problematiky je nutné porozumět, kdy vzniká náklad a kdy výdaj,

tyto dvě kategorie jsou svázány s rozdílným účetním obdobím. Pro studium využijte základní literaturu kap. 12, tab. 12.3 až 12.6. Vlastní účtování je schematicky uvedeno v příkladech 12.1 až 12.5

Účty 388 / 389 – dohadné účty aktivní a pasivní – jedná se o prokazatelně očekávané pohledávky či závazky, které k datu účetní závěrky nejsou doloženy řádným zúčtovacím dokladem. Pro správné vykázání stavu aktiv a pasiv do účetního období musí být promítnuty. Např. očekávané plnění náhrady od pojišťovny za uplatněnou náhradu škody (388 / 688), došlý materiál, ale nevyfakturovaný (111 / 389). Známe příčinu, odhadujeme časový horizont, ale neznáme přesnou výši do konce účetního období.

Rezervy – účtová skupina 45

Tvoří se na určené účely úhrady budoucích výdajů, nákladů, rizik či ztrát.

Rozlišujeme:

Rezervy podle zvláštních předpisů (viz. zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů)

Jsou daňově uznatelným nákladem při splnění všech povinných podmínek

Jiné rezervy – tvořené dle vnitřních účetních předpisů, jsou nedaňovým nákladem, ale zajišťují princip opatrnosti

Tvorba rezerv pro podnik představuje náklad a zvyšuje závazky, patří do skupiny cizích zdrojů.

Účtování: MD 552 / D 451 – tvorba zákonných rezerv

MD 554 / D 459 - tvorba účetních rezerv

MD 574 / D 459 - tvorba rezerv na finanční ztráty a rizika

Použití je přísně účelové, nelze je převádět, nemají aktivní zůstatek, v případě, kdy se očekávání nevyplní, musí být zrušeny opačným zápisem MD 45x / D 55x/57x.

Ke studiu použijte obrázek 12.2 kapitoly 12 základní literatury.

Podnikatelské subjekty mohou využít rezervu na opravy dlouhodobého hmotného majetku, která je zákonnou rezervou tvořena v souladu s platnou právní normou. Schéma účtování je znázorněno viz příklad 12.6 základní literatury.

Opora v literatuře:

Kapitola 12.4 – 12.5, české účetní standardy – 004, Sbírnka Účetnictví II – kap. I – časové rozlišení nákladů a výnosů, kap III/3 - kap. rezervy

Úkol k zamyšlení: Jaké důsledky by pro výkaznictví podniku znamenalo, kdybychom zaplacené pojištění majetku v hodnotě 560 000 Kč pro příští rok časově nerozlišili?

Odpověď: Navýšili bychom náklady v běžném období o 560 000 Kč, čímž bychom snížili neoprávněně zisk, mělo by to dopad do daňového základu, a tím do výsledné daňové povinnosti. Nebyl by zachován akruální princip – časová a věcná shoda nákladů a výnosů – majetek bude přinášet zhodnocení v příštím roce, výnosy nejsou podloženy skutečnými náklady daného období.

Sebehodnocení: byla vaše odpověď shodná, nebo velmi obdobná, pak jste pochopili problematiku časového rozlišení.

3.1.3 – Harmonogram prací spojených s účetní závěrkou

Klíčová slova:

Uzávěrkové operace, harmonogram prací spojených s účetní závěrkou, uzávěrkové operace, obratová předvaha.

Uzávěrkové operace

Na konci účetního období je nutné doúčtovat operace, které zajistí komplexnost účetního systému, neboť se běžně v průběhu roku neúčtují a jsou výsledkem uzávěrkových operací. Pro zachování věrného a poctivého obrazu účetní jednotky je nutné doúčtovat všechny jevy pravdivě, dle platných metod a postupů. Poctivost vykazovaných dějů je relativní a subjektivní, je závislá na účetní etice.

Uzávěrkové operace, které budou doúčtovány:

- kurzové rozdíly (pokud máme vztahy k zahraničí, proučtujeme kurzové zisky nebo ztráty dle platných měnových kurzů),
- opravné položky (pokud zjistíme přechodné snížení hodnoty aktiv, která máme k datu účetní závěrky tímto nadhodnocena), viz obr. 12.3, příklad 12.7.
- proučtujeme zjištěné inventarizační rozdíly dle výsledků inventarizace
- doúčtujeme případné chybějící odpisy dlouhodobého majetku
- vytvoříme nebo zrušíme položky časového rozlišení
- proučtujeme rezervy – vytvoříme nové na základě zjištěných okolností a zrušíme ty, které nemají opodstatnění
- sestavíme kontrolní soupisky k zajištění shody zůstatků syntetického účtu se zůstatky všech analytických účtů
- **vypočítáme konečné zůstatky účtů aktivních, pasivních**
- **zjistíme obraty účtů nákladů a výnosů**
- **sestavíme v požadovaném členění výsledek hospodaření za oblast provozní, finanční a mimořádnou**
- sestavíme obratovou předvahu

Při provádění uzávěrkových operací musíme respektovat zásadu opatrnosti – vykazovat jen zisky skutečně dosažené, vzít v úvahu veškerá předpokládaná rizika a možné ztráty, oceňovat na principu nižší hodnoty z obou hodnot. Pro snadnější pochopení použijte tab. 18.1 a obr. 18.1 základní literatury.

Uzávěrkové operace představující sled kontinuálně navazujících operací, které směřují k vyhotovení účetních závěrky.

Klíčová slova:

Účetní výsledek hospodaření, výsledek hospodaření za běžnou a mimořádnou oblast, daňový základ, sazba daně, daňový náklad, nedaňový náklad, výnosy osvobozené, bilanční kontinuita

Výpočet a zúčtování daně z příjmu

Účetnictví poskytuje výsledek hospodaření pro zjištění základu daně z příjmu.

Účetní výsledek hospodaření není shodný s daňovým základem dle naší právní daňové úpravy.

Účetní zisk je rozdílem mezi účetními náklady a výnosy v členění:

na výsledek hospodaření za běžnou činnost – souhrn provozního a finančního výsledku hospodaření (úč. skup. 60 – 64 minus úč. skup. 50-55 + úč. skup. 66 minus úč. Skup. 56-57)

na výsledek hospodaření za mimořádnou oblast - (úč. skupina 68 – úč. skupina 58)

Daňový základ se zjišťuje mimo účetní systém. Každá položka dílčího výsledku hospodaření se transformuje na daňově uznatelný výsledek hospodaření, což znamená výsledek hospodaření účetní upravit:

- vyloučit částky, které nelze dle zákona o dani z příjmu uznat jako náklad vynaložený na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů,
- o položky, které jsou do nákladů zahrnuty v nesprávné výši
- o položky neoprávněně zkracující výnosy
- o příjmy, které byly zdaněné tzv. srážkovou daní, tj. u zdroje.

Jedná se o úpravu na straně nákladů i výnosů na daňově uznatelné. Např. nedaňovými náklady jsou:

tvorba účetních rezerv, opravných položek, náklady na reprezentaci, dary, výdaje přesahující limity, přírážky k základním sazbám poplatků, manka a škody přesahující náhrady za ně, kromě živelných pohrom. Podrobný a přesný výčet položek je upraven zákonem o dani z příjmu a dalšími zákonnými normami.

Daňově neuznatelné náklady je nutné k účetnímu výsledku hospodaření přičíst, výnosy již zdaněné, osvobozené je nutné odečíst.

Výpočet základu daně je uvedeno ve Sbírce příkladů Účetnictví II v kapitole účetní závěrka. Zde naleznete konstrukci výpočtu účetního výsledku hospodaření a následně postup transformace na daňový základ.

Podporu ke studiu daného okruhu naleznete na www.mfcr.cz – daně a účetnictví.

Vypočítaný základ daně po promítnutých slevách a dalších úpravách (viz zákon o dani z příjmu) je zatížen sazbou daně z příjmu (kurz je zaměřen na podnikatele, tudíž využíváme sazbu daně pro právnické osoby). Vypočítaná daň je poslední účetní operací, která je doúčtována do uzavíraného účetního období:

MD 591(3) / D 341.

Čistý zisk (účetní VH – daň)

49 600 Kč

Pokud jste pochopili výše uvedený příklad, zvládli jste základy výpočtu daňové povinnosti.

Úkol k prohloubení znalostí: jakými dalšími úpravami by mohl výsledek hospodaření projít?

Odpověď: Je třeba zjistit, zda účetní odpisy jsou shodné s daňovými, pokud by byla uplatněna náhrada za manko a škodu, náklad nedaňový by byl v částce převyšující náhradu. Další úpravy by mohly nastat např. z důvodu zaměstnávání osob zdravotně postižených, bylo by možné uplatnit případnou ztrátu z minulých let (viz zákon o dani z příjmu).

Sebehodnocení: odpověděli jste obdobně, pak jste problematiku zvládli a dokážete vypočítat daňovou povinnost i ve vaší samostatné práci.

3.1.4 Účetní závěrka

Klíčová slova:

Rozvaha, výkaz zisků a ztrát, přehled o cash-flow, přehled o změnách vlastního kapitálu, audit, výroční zpráva, zveřejnění účetní závěrky

Účetní závěrka je výstupem účetního systému – upraveno ZÚ v § 18

- za účetní období – **řádná** účetní závěrka
- za mimořádných okolností dle zákona o účetnictví – **mimořádná**

Den, ke kterému se sestavuje se označuje jako **rozvahový den**.

Účetní závěrku tvoří:

Rozvaha (bilance)

Výkaz zisků a ztrát

Příloha

Další výkazy - přehled o peněžních tocích

- **přehled o změnách vlastního kapitálu**

Účetní závěrka se sestavuje buď:

V plném rozsahu (u auditovaných společností)

Ve zkráceném rozsahu (u neauditovaných společností)

Ministerstvo financí stanovilo svoji vyhláškou minimální obsah položek a jejich uspořádání.

Rozvaha informuje o finanční skladbě aktiv, o likviditě podniku, o zdrojové situaci, zejména pak o skladbě vlastního kapitálu.

Výkaz zisků a ztrát v druhovém nebo účelovém členění podává přehled o dosaženém výsledku hospodaření za jednotlivé oblasti a za podnik jako celek, včetně daňové povinnosti.

Uspořádání výkazů najdete v tab. 19.1, 19.2 základní literatury, v příloze vyhlášky č. 500/2002 Sb., Uspořádání a označování položek rozvahy, výkazů a zisku a ztráty, v příloze Sbírky Účetnictví II, dále viz www.mfcr.cz.

Přehled o peněžních tocích je přehled změny stavu peněz, peněžních ekvivalentů. Je nástrojem sledování likvidity a solventnosti. Sestavuje se za oblast: **provozní, investiční, finanční**.

Peněžní toky z investiční a finanční činnosti se sestavují **metodou přímou** – podle druhů hlavních příjmů a výdajů

Peněžní toky z oblasti provozní se sestavují **metodou přímou** - tab. 19.3

nebo **nepřímou**, kdy se vychází z hospodářského výsledku, provede se úprava o některé nákladové položky, které neovlivní toky peněz, např. odpisy, tvorba rezerv – tab. 19.4.

Podrobný přehled výkazu cash flow lze nalézt na www.mfcz.cz, případně v příloze Sbírký příkladů Účetnictví II.

Přehled o změnách vlastního kapitálu poskytuje informace vlastníkům o zvýšení či snížení jednotlivých položek vlastního kapitálu z důvodů vkladů, výběrů v podobě dividend, podílů na zisku. Jsou zde informace významné i pro externí uživatele. Nemá ustálenou formu, je v kompetenci účetní jednotky, jak budou položky uspořádány, přehled je doplněn komentářem příčin změn.

Účetní výkazy jsou doplněny přílohou, která obsahuje vysvětlení významných skutečností – např. zvolený způsob odepisování, oceňování, důvody pro tvorbu rezerv, časového rozlišení, výdaje na výzkum a vývoj. Minimální požadavky na obsah stanovilo ministerstvo financí ve své vyhlášce. Smyslem přílohy je proniknout hlouběji do obsahu vykazované položky. Rozsah je rozdílný u auditovaných a neauditovaných účetních jednotek.

Účetní závěrka u auditovaných společností musí být před jejím zveřejněním ověřena auditem.

Audit ověřuje, zda účetní závěrka věrně zobrazuje skutečnost a zda účetnictví bylo vedeno ve shodě s platnými normami. Auditor (auditorská společnost) je nezávislý subjekt, který se řídí zákonem o auditorech.

Na základě prověření skutečností audit končí vydáním písemné zprávy – **obsahuje výrok:**

Bez výhrad – účetní závěrka zobrazuje věrně a poctivě majetkovou podstatu, závazky

S výhradou – účetní závěrka zobrazuje věrně a poctivě s určitými nepřesnostmi, které závažným způsobem nezkreslují skutečnost

Záporný výrok - účetní závěrka je zavádějící, údaje v ní obsažené neodpovídají skutečnosti

Subjekty, které podléhají auditu jsou vymezeny zákonem o účetnictví.

Auditované společnosti sestavují účetní závěrku v plném rozsahu. Na závěr vyhotovují **výroční zprávu**, která obsahuje výrok auditora. Úkolem výroční zprávy je informovat uceleně o výkonnosti účetní jednotky. Účetní závěrka musí být **schválena statutárním orgánem** (valnou hromadou) nejpozději do šesti měsíců od posledního dne účetního období.

Výroční zpráva je zveřejněna ve sbírce listin obchodního rejstříku, kam je účetní jednotkou zaslána v elektronické podobě. Zveřejnění musí proběhnout do 30 dnů od jejího ověření auditorem a schválení příslušným orgánem. Odlišný postup platí pro účetní jednotky, které obchodují s cennými papíry, tyto ji zveřejňují prostřednictvím ČNB.

Provedením všech kroků je komplexně provedena účetní závěrka. Mohou být otevřeny účetní knihy pro další účetní období, které doposud neměly počáteční zůstatky, evidovaly se pouze běžné hospodářské operace. Výsledek hospodaření dosud evidovaný na uzávěrkovém účtě 710 – účet zisků a ztrát se při otevření účetních knih převede na účet 431 – výsledek

hospodaření ve schvalovacím řízení se souvztažným zápisem na počátečním účtu rozvažném (v případě zisku MD 701 / D 431). V průběhu dalšího účetního období bude vypořádán dle rozhodnutí výkonného orgánu.

Zisk lze vypořádat:

Povinný příděl do rezervního fondu, příděl do fondů tvořených ze zisku, výplatou dividend, úhradou ztráty z minulých let, zvýšením základního kapitálu, kumulováním, tj. nerozdělením v běžném období.

Účetně postup přerozdělování zachytíme na vrub účtu 431 a ve prospěch příslušných kapitálových účtů, závazku vůči společníkům:

MD 431 / D 421, 427, 364, 428, 411, 429

Pro studium využijte příklad 19.1, v případě úhrady ztráty se jedná o zápisy na opačných stranách, viz příklad 19.3

Opora v základní literatuře:

Kapitola 19.1.1 – 19.1.6., Sbíрка příkladů Účetnictví II – kap. III/1, zákon o účetnictví - § 18, 19, 20, 21, 21a, -23a.

Úkol: definujte podmínky pro provedení auditu.

Řešení:

- a) úhrn aktiv v rozvaze je vyšší jak 40 mil Kč neupravený o odpisy, opravné položky (brutto hodnota)
- b) úhrn čistého obratu vypočítaná dle zákona je vyšší než 80 mil. Kč
- c) průměrný přepočítaný stav zaměstnanců dosáhl více než 50

Akciové společnosti musí splnit jedno kritérium, ostatní společnosti a družstva 2 ze tří dvě po sobě jdoucí období.

Sebehodnocení: Pokud jste odpověděli správně, dokážete se orientovat v problematice účetní závěrky.

3.2 Shrnutí kapitoly

Řádně vedené účetnictví na konci účetního období poskytuje cenné informace pro vlastníky, manažery a jiné uživatele. Výstupem je řádně sestavená účetní závěrka podle platných norem pro vedení účetnictví. Před jejím sestavením je nutné do uzavíraného účetního období promítnout veškeré operace, které působí na majetek, závazky tak, aby přehledy – účetní výkazy podaly věrný a poctivý obraz. Je nutné zajistit věcnou a časovou správnost vykázaného výsledku hospodaření proúčtováním nákladů a výnosů příštích období, příjmů a výdajů příštích období. Je třeba dodržet princip opatrnosti tvorbou opravných položek u aktiv, kde ocenění k datu účetní závěrky je vyšší než skutečná hodnota, je nutné vytvořit na očekávaná rizika rezervy. V průběhu uzávěrkových operací je třeba doúčtovat operace, které se běžně v průběhu účetního období neúčtují, ale majetkovou pozicí ovlivňují.

Na závěr účetní závěrky je proveden výpočet daňové povinnosti k dani z příjmu v členění požadovaném zákonem o dani z příjmu pro právnické osoby a takto vypočítanou daň je povinností uhradit v zákonné lhůtě příslušnému správci daně. Účetní závěrka je složitý a

technicky náročný proces, který je třeba důsledně harmonizovat, aby byla zajištěna věcná a časová shoda, komplexnost a správnost.

Splnění cíle tohoto modulu a následně celého kurzu nastane, pokud budete schopni sami sestavit na základě splněného korespondenčního úkolu z modulu I a II účetní výsledek hospodaření a na základě toho provést výpočet daňové povinnosti vaší fiktivní účetní jednotky z vámi naformulovaných účetních operací.

Pro úspěšné zvládnutí studia je třeba rozumět pojům vlastní kapitál, časové rozlišení nákladů, výnosů, příjmů a výdajů, tvorbě rezerv, uzávěrkovým pracím při účetní závěrce, účetním výkazům, auditu, cash-flow, rozdělení výsledku hospodaření.

3.2.1 Úkoly k zopakování a procvičení

Kvizové otázky

1. Účetní závěrka se sestavuje v
  - ve zjednodušené podobě
  - jak si určí účetní jednotka sama
  - ve zjednodušeném nebo plném rozsahu

2. Náklady příštích období jsou
  - nespotřebované vstupy uhrazené v běžném účetním období
  - náklad, který přesouváme do dalšího období
  - nespotřebovaný prostředek, který využiji v dalším účetním období

3. Komplexní náklady příštích období jsou
  - veškeré náklady, které přesouváme do dalšího období
  - různé druhy nákladů spojené s jednou aktivitou realizované v příštím období
  - náklady, které nechceme v běžném účetním období promítnout do výsledku hospodaření a převedeme je do příštího období

4. Rezervy jsou:
  - vytvořené zdroje na úhradu budoucích nákladů, výdajů, ztrát
  - peněžní prostředky určené pro užití v dalším období
  - zdroje vytvořené ze zisku v uplynulých letech

5. Účetní závěrka je tvořena:
  - výkazem zisků a ztrát a rozvahou
  - výkazem zisků a ztrát a bilancí doplněné přílohou
  - rozvahou, výkazem zisků a ztrát, přehledem o změnách vlastního kapitálu

6. Audit je
  - kontrola správnosti účtování
  - ověření správnosti metod
  - ověření shody účetních výkazů se skutečností

Řešení: 1 c), 2 a), 3 b), 4 a), 5b) 6 c).

Test pravdivé (P) a nepravdivé (N) výroky

1. Účetní závěrka je řádná a mimořádná sestavena podle vyhlášky ministerstva financí.
2. Výdaje příštích období představují úhradu nákladů v následujícím období spotřebovaných v běžném období
3. Akciové společnosti musí splnit všechny podmínky dle ZÚ pro provedení auditu.
4. Změny ve výši základního kapitálu podléhají zápisu do obchodního rejstříku.
5. Daňově neuznatelným nákladem jsou úroky z půjček.
6. Čistý zisk je účetní výsledek hospodaření snížení o výslednou daň
7. Individuální podnikatel tvoří zákonný rezervní fond
8. Škoda je daňově uznatelným nákladem do výše náhrady
9. Audit je zakončen písemnou zprávou auditora obsahující výrok
10. rezerva na opravy dlouhodobého hmotného majetku je daňově uznatelným nákladem, pokud opravu provedeme následující rok po zahájení tvorby rezervy

Řešení:

- 1 N - dle zákona o účetnictví,
- 2 P),
- 3 N - pouze jednu ze tří ,
- 4 P),
- 5 N – úroky při splnění podmínek zákona o dani z příjmu jsou daňově uznatelným nákladem,
- 6 P),
- 7 N - netvoří,
- 8 N – škoda je daňově uznatelným nákladem bez ohledu na výši náhrady,
- 9 P),
- 10 N – opravu musíme zahájit nejpozději do konce následujícího účetního období, ve kterém měla být oprava provedena, tj. do dvou let od skončení tvorby rezervy.

Pokud odpovědi byly více jak v šesti případech správné, vaše znalosti jsou na dostatečné úrovni. V opačném případě je nutné se vrátit a chybějící znalosti doplnit dostudováním literatury.

Hodnocení:

Blok „kvízové otázky“ maximální počet bodů 12, minimální požadavek 8 bodů (4 odpovědi správné).

Blok pravdivých a nepravdivých otázek 20 bodů, minimální požadavek 14 bodů (7 správných odpovědí).

Úspěšné zvládnutí modulu předpokládá rovněž splnění průběžných úkolů v rámci jednotlivých dílčích kapitol na úrovni u nich požadované.

Z celkového bodového hodnocení **32 bodů**, student musí v závěrečných úkolech dosáhnout **minimálně 22 bodů**.

Další studijní zdroje:

České účetní standardy,

Vyhláška pro podnikatele č. 500/2002 Sb., ve znění posledních úprav

Zákon o účetnictví, Zákon o dani z příjmů, Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Meritum – účetnictví podnikatelů, Praha, Wolters Kluwer, 2009, ISBN 80-7357-074-2

Kovaníková, D.: Finanční účetnictví – Světový koncept, Praha, Polygon, 2005, ISBN 80-7273-129-7

Odborný časopis Účetnictví, Svaz účetních, ISSN 0139-5661

3.2.2 Korespondenční úkol

Z účtů hlavní účetní knihy (syntetických účtů) vaší fiktivní účetní jednotky, na kterých jste zachytili postupně základní účetní operace dle jednotlivých účetních tříd (viz korespondenční úkol z modulu II) sestavte účetní závěrku – doúčtujte uzávěrkové operace dle samostatného uvážení v návaznosti na kapitulu 10 tohoto modulu (např. položky ze skupiny 38, rezervy, apod.). Poté vypočítejte účetní výsledek hospodaření v členění podle jednotlivých oblastí – provozní, finanční a mimořádný. Vypočítaný účetní výsledek hospodaření transformujte na daňový základ a vypočítejte výslednou daň z příjmu. Doúčtujte ji do svých záznamů a sestavte konečnou rozvahu.

Práci v kompletní podobě ze všech třech modulů, zachycující přehledně jedno účetní období ve smyšlené účetní jednotce včetně výpočtu výsledku hospodaření a daňové povinnosti, doplněné o konečný účet rozvažný, předloží frekventant kurzu jako výsledek svého samostudia při ústní zkoušce. Předtím ji lze konzultovat a ověřit správnost postupu prostřednictvím e-mailového kontaktu levickova@vsh.cz nebo během konzultačních hodin, v případě potřeby v individuálně sjednaných konzultacích.

Úkol v tomto modulu představuje celkem 25 % hodnoty z celkového hodnocení praktické části zkoušky. Dokončením práce v modulu III student dosáhl 100 % možného bodového hodnocení za tuto část (25 % + 50 % + 25 %). Minimální požadavek je splnění úkolu na 50 %.

4. Závěrečné hodnocení

4.1 Podmínky složení závěrečné zkoušky EK 010

Závěrečná zkouška se skládá se dvou částí:

- písemná část
- ústní část

Písemná část je nedílnou součástí závěrečné zkoušky a je vytvořena postupně na základě splnění korespondenčních úkolů ze všech třech modulů. Lze ji zpracovat v přehledných tabulkách bez nutnosti vyhotovovat řádné doklady a obecně platné účetní výkazy. Jednoduchými přehledy student demonstruje znalost účetní problematiky a

schopnosti zaúčtovat účetní operace. Vyústěním získaných znalostí je výpočet daňové povinnosti k dani z příjmu za právnické osoby. Tyto znalosti mohou být využity v běžné hospodářské aktivitě a jsou žádoucím zdrojem ekonomických informací pro výkon manažerských funkcí absolventů vysoké školy.

Ústní závěrečná zkouška slouží k ověření teoretických a praktických znalostí. Praktické dovednosti student prokáže obhajobou své předložené písemné části. Ústní zkouška je prezentací odpovědí na zkouškové otázky z předmětu účetnictví v rozsahu obsahové náplně předmětu, se kterým je student seznámen v modulu I (viz kapitola 1.1.1 studijní opory).

Bodové hodnocení:

Ústní zkouška představuje **60 %** z celkového hodnocení, ústní odpověď na položené otázky musí dosahovat minimálně průměrné úrovně znalostí.

Písemná část představuje **40 %** bodového hodnocení. Každá část musí být splněna minimálně na 50 % hodnoty možného ohodnocení, čímž student získává nejnižší možné hodnocení úspěšného zakončení studijního programu EK 010.

Praha, leden 2011